

1
20
2
2
2
2
2

1675.

20. Schroeterus, Ernestus Fredericus : De eo, quod justum est impunito malefactorum desertionis.
21. Schroeterus, Ernestus Fredericus : Privilegia pauperum.
22. Schroeter, Ernestus Fredericus : De extraordinariis remediis restitutionis in integrum. 2 Saempl. 1678 & 1747
23. Schroeter, Ernestus Fredericus : De alienatione summutus contra Salmasium.
24. Simon, Joh. Georg : Hugonis Gratii de jure belli ac pacis Lib. III caput II; quo modo jure gentium una subditorum pro debito imperantium obligentur, ubi de reprobatione perpetua paraphrasi illustratum.
25. Simon, Joh. Georg : De justitia hominis circa sua membra. 3 Saempl.
26. Simon, Joh. Georg : Hugonis Gratii de jure belli ac pacis Lib. III cap. XXII de fide minorum potestatem in bello perpetua paraphrasi illustratum.

1675

27. Simon, Joh. Georgius: *Curiosa Turkiniana*.

28⁹²⁵ = Simon, Joh. Georg: *De ablatione rei alienae
in casu necessitatis* 2 Bempl.

29⁹¹ = Simon, Joh. Georg: *De feriis* 3 Bempl. 1678
i 1679.

2

EC
E

Welt.

ON
SC

fol. num. 19.

II.

1675, 29^a

14

J. N. J

FERIAS

PRÆSIDE

JOH. GEORG. SIMONE. D

PUBLICÈ DISCUTIET

SEBAST. HENRIC. *Weber.* N.P.C.

VVALHUS. EICHSFELD

AUTOR

JENÆ. DIE. XXVII. MARTII. A. C. M. DC. LXXV

TYPIS. MULLERIANIS

10. 60

11.

THE FIRST

OF GEORGE SIMON

SEBASTIAN

WALTER

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

L. S.

Non Pauci dantur L. B. qui eam de juris scientiâ imbibere sententiam, ac si ejusdem studium cum homine religioso exiguum, cum rebus verò divinis nullum planè haberet commercium, eaque propter sit à pietatis studio colendum minus, quo magis cælica tandem meditari satagit Palatia. Sed hi sunt ferè, qui veræ justitiæ ignari de quolibet honesto ferociter judicant, cæcoque impetu ex utili promiscuè æquum dimetiuntur. Nam si cordatius perpenderent Jurisprudentiam arctissimò esse vinculo & lege quasi fororiâ cum Theologiâ conjunctam, errorem hunc suum, si non planè deponerent, certè condecenter mitigarent. Astuti nullorum illi, nisi vulgi inexperitis, capiunt animos, sic optimo jure solidæ doctrinæ inscii audiunt, rerumque simul, quas tamen jactitant, vel minimè periti. Sunt equidem, largior, permulti, qui jus hinc inde variè detorquent, technas mirificas in obtinendo adhibentes. Sunt alii, confiteor, non rariores, qui benè formatum processum nostrum doli sipariis protervè involvunt, clientulorum loculis lascivè inhiantes; nequaquam

A 2

tamen

ramen idem justitiæ parentabunt, aut facto suo per-
verso veritatem mundo subducent. Valeant igitur
turpissima hæc terræ pondera, nefasque improbi
detestanda carcinomata. Ab his nimirum deni-
que effectum, ut Fridericus III, Imperator Jurium
Doctores ignominioso non tantum mercenariorum
titulo dehonestaverit, sed, tanquam inutiles apicum

*vid. Limn
de Jur. Pu
bl. l. 4. c. 8.
num. 18.*

*Auth.
Comitiol.
Ratisbon.
p. 4. n. 9*

*l. 1. §. 5.
Cod. V. J. E*

captatores, aulis etiam tribunalibusque Principum
in totum ejici jusserit. Imitatus præceptum, ut fie-
ri solet, Rex est catholicus celebris Ferdinandus, qui
suo vicario severè injunxit, caveret sedulò, ut ne sub
transferendis in novè orbis Colonias comprehen-
deretur Causidicus. Enimverò licet cornicentur
inimici scientiæ juris caninè obloquentes; id po-
tius dicant de putridis rabulis, queis præ justitiâ pe-
cunia curæ: Stat sua virtus vero Papiniano, quæ
nunquam deseret causerum Patronum. Manent
Digesta Justitiæ templum, quæ ejus sacerdos à Codi-
ce sacro divellere nescit. Sic ultimò justum cum fi-
de conspirabit: Sic sanctitas rei cum juribus par-
tium: sic recta ratio cum casu proposito. Quæris
Exempla? FERIAS sisto, quæ circa has licita
sint, L. B. tibi committens, Confido affectibus, quos
ipsemet corrigas, tenuis ingenii mihi met ipsi jam du-
dum conscius. Adsis proinde auro Jehova, feriæ
rum Autor & Dator supreme! Sic tandem ce-
det feliciter labor; hoc fretus tutami-
ne calamus finiet.

Thes. I.

Thes. I.

Manum igitur operi adaptans prolixus non ero in componendis iis, quæ *ὄνοματολογία* seu definitionem nominalem spectare possunt. *Etymologiam* quod concernit, varias scio, easque non uniformes Dd. de derivatione feriarum opiniones. Alijenim à feriendis hostiis & victimis ferias dictas volunt, hūc allegantes locum *Gellij noct. Attic. l. 4. c. 6.* ubi feriarum præcidanearum mentionem facit, add. *Fest. l. 6. Jodoc. Dambouder, prax. Crivil. c. 119. n. 3. Zas. n. 1. Wesenb. n. 2, ibique Bachov. ff. h. t. it. Perott. cornucop. p. 26. n. 29. Brisson. Form. Antiq. Pop. Rom. l. 1. pag. 18. Flopper. de Art. Jur. l. 2. c. 3. Volrath. in Oper. Analyt. Jur. ad tit. de Fer. n. 2. & Hunn. ad Treutl. vol. 1. Disp. 5. th. 9. lit. B.* qui insimul easdem à ferendis epulis, eò, quod his diebus olim litari solitum fuerit, deducunt. Alij ferias, quasi soerias intelligunt cum *Azon. in Summ. C. n. 1. h. t. Hostiens. in summ. n. 1. Erasm. Ungep. ad tit. X. de Fer. n. 2.* quia præstant vacationem ab iis, quæ in foro (quod à ferendo dictum, *Varro. de Ling. Lat. l. 1.*) judiciali tractari & agi consueverunt, *l. 9. ff. de Feriis.* Ego opinionem primam atque secundam, tanquam satis probabiles, non rejicio; ultimam, utpote in congruam, non sequor.

Thes. II.

Quoad *Homonymiam* notandum arbitror (1.) ferias accipi *Latissime* juxta ea, quæ *Calvisius in Chronolog.* refert, Constantinopolim sc. fuisse dedicatam anno Christi 320. d. 10. Maji feriâ primâ, & quosdam habuisse feriâ secundam: Quâ ratione in dictis quoque quinque diebus videbantur esse feriæ. Verum diem solis vocare solebant præ-

■■■■■

nam feriam, ut monet *Joh. de Sac. Bist. in Comput. Eccl.* diem Lunæ nominabant secundam feriam, & sic deinceps, atque ita sex dies appellabantur feriæ, & septimus Sabbathum, *Cujac. ad. c. 1. x. de Fer.* Idque propterea factum fuisse scribunt, quod professorum dierum appellationes à Gentilibus Philosophis originem sumserint, idcirco illa feria secunda, tertia, quarta, quinta & sexta, ut & Sabbathum Judæorum erant dies Juridici, in quibus scilicet licebat exercere judicia, *l. 8. C. de Fer.* nisi in illos dies festum incidere; & per consequens dies Lunæ, Martis, Mercurii, Jovis & Veneris dicebantur quidem, nec tamen erant feriæ, *Pac. Jfag. decretal. ad t. X. de Celebr. Miss. Cujac. ad dist. c. 1. X. de Fer.* Melius eos rem egisse autumo, qui (2.) *strictè*, prout & ego hæc vice, ferias accipiunt pro diebus cessationum & quietis à processu civili, ob causas tam humanas quam divinas, ita quidem, ut tum opponantur diebus juridicis, ex *arg. l. 7. pr. l. 2. & l. 9. C. h. t. Dn. Struv. Syntagm. Jur. Civil. Disp. 4. th. 33.* Quanquam me quoque non lateat (3.) *strictissima* vocis significatio, quam *Bachov. ad Wesenb. ff. t. de Fer.* allegat, secundum quam Feriæ saltem sumuntur pro iis, quæ Deo ejusque Majestati in specie dedicatæ sunt; & sic sumuntur in *Rubr. ff. de Fer. vid. Dn. Struv. Exerc. 5. th. 33.* Hinc anam procul dubio arripuit *Volrath. cit. oper. Analyt. Jur. n. 3. h. t.* statuendi, Ferias esse ex numero eorum, quæ dicuntur *ωεξ; ἐν ἡ ἀφ' ἐνός;*, ad unum vel ab uno; cum secundum prius dicantur de feriis ordinariis, publicis, solennibus & sacris; *καὶ ὅς ὅσων* de reliquis speciebus analogis. Sed non opus esse puto propterea novam analogorum attributionis defensionem extruere: Quia feriæ, quas sacras dixi, non sunt privatis potiores, quàm scilicet feriæ, sed tantummodò potentiores, quàm sacræ, *Marant. in spec. aur. part. 4. distinct. 16. n. 82.*
quia

quia non itidem his, ac prophanis, de consensu partium potest renunciari, *Bald. in l. c. de Fer.* Et contra Prophanæ posteriores habentur, non quatenus feriæ, sed quatenus prophanæ, & non æque ac illæ, in honorem Dei, sed privatorum favorem, introductæ. Ut proinde definitio feriarum univocè iisdem, & quidem optimè competat, quæ traditur th. 4. Addatur *Dn. Valent. Berger. Diss. Logic. 3. s. 3. th. 5.*

Thes. III.

Synonymiam quod attinet, dicuntur Feriæ alio nomine Dies Feriati, *l. 2. ff. de Fer. (vel Feriatici, Gloss. ad textum h. l.) l. 6. l. 9. h. t. l. 36. de recept. qui arbitr. l. 12. de publ. Judic. l. 11. §. 6. Ad L. Jul. de Adult. l. 4. C. Quom. & quand. Jud. sent. l. 2. inf. C. de temp. & repar. appellat. Mensis Feriati, l. 5. C. de fer. Justitium; eò quod illis diebus Jus stare nec progredere, *Gell. lib. 30. c. 1. Hunn. ad Treutl. vol. 1. diff. 5. th. 9. lit. B. Dies Festi & Festivi, Azor. in Summ. Cod. de Feriis. n. 1. in fin.* Quamvis alii sub feriis tanquam sub genere, *arg. l. 7. & l. fin. C. de Fer. dies festos comprehendere velint. cum Donck. 24. Com. 7. Nefasti dies, Ovid. in Fast. Coras. 3. Miscell. 18. n. 11.* At inquis, dies nefasti dicuntur omnes, quibus agere non licet, & opponuntur feriis, sive in prophanum, sive in divinum usum introductis. Ergo vindemiæ erunt festi dies? Respondeo: Festi dies erant, quibus Prætori licebat fari: *De (Judicem) Dico (Jus) Addico (bona) Varr. 5. de Ling. Lat. Roman. c. 3. l. 4. Antiq. Rom. & Coras. ad §. postea. n. 3. l. 2. ff. de O. J. quibus verbis munus Judicum constare dicebatur Gregor. Tholos. l. 47. Jur. Univers. c. 2. Connan. l. 7. Comm. c. 9. n. 5.* His fastis opponebantur nefasti dies, juxta illud *Ovidii*:*

Ille nefastus erit, per quem tria verba silentur.
Festis autem diebus opponuntur *profesti*, ut videre est ex *Plauto in Aular.* Quare feriæ æstivæ & autumnales
sunt

sunt dies profesti, & nihilominus nefasti, atque ita latius patent profesti dies, quàm nefasti. Constat quidem in hoc dissentire *Coras. ad §. 23. n. 7. l. 2. ff. de O. F.* profestosque dies non discernere, quem tamen parum curo.

Thes. IV.

Describunt communiter ferias, quod sint dies ab Actibus Judicialibus vacui, *l. 5. ff. l. 7. l. fin. C. c. . c. fin. ibiq. Ungew. de Fer. Treutl. vol. 1. Disp. c. th. 9.* vel quibus jus non dicitur, nec sui potestatem facit Judex, *Althus. lib. 2. Jurispr. c. 21.* Item: sunt strepitus judiciarii quies, & ejus, quod agendum est, facta suspensio, *Arnold. de Reyger, Proc. Jud. Disp. 4. th. 1. Id. in Thesaur. pract. n. 2. verb. FERIA.* Aut: sunt dies, quibus aures litibus vacare debent, *Perez. in prælect. ad Cod. n. 1. h. t.* Similiter, secundum *Andr. de Vaulx. in parat. ad Decret. n. 2. h. t.* sunt dies seu tempora, quibus forensis strepitus & contentiosæ Jurisdictionis exercitium planè conquiescere juberetur. Quoniam feriæ propriè loquendo non sint dies, sed accidens potius s. adjunctum dierum, & per Metonymiam collocetur interdum subjectum pro adjuncto. Mallem igitur cum *Hedemann. Disp. 5. ff. th. 15.* ferias dicere qualitatem sive adjunctum quorundam dierum ab actibus quibusdam (præsertim judicialibus) vacationem præstans.

Thes. V.

An illæ dilationum pars sint, inter Dd. Juris nostri non convenit. Ego, cur ab affirmativâ recedere debeam, non video cum *Cujac. in parat. Donell. lib. 24. Comment. c. 7. Perez. in Prælect. ad Cod. n. 1. h. t. Andr. Vallens. in parat. ad Decretal. n. 1.* Dissidentem habeo *Gyphanium in Oecon. Cod. inter ferias & dilationes ita distinguentem: quod illæ ipso jure, hæ autoritate Judicis tribuantur. Unde etiam Treutl. vol. 1. disp. 5. th. 10. & in not. lit. A. ferias ita*

ita definit, ne comprehendant sub se dilationes à LL. desti-
natas. Sed latior est dilationum significatio, cum feriæ ut
plurimum sint necessariae, uti illæ, dilationes sc. in genere sic
dictæ, saltem arbitrariæ. Nam non inconcinne *Wesenh.* in
parat. ff. de Fer. n. 10. & in *parat. C. de dilat. n. 2. Hahn. in*
Not. ad Wes. n. 13. dilationes partiuntur in legitimas in spe-
cie sic dictas, arbitrarias quæ tempus quidem habent à lege
sed arbitrarium, & conventionales seu merè arbitrarias.
Atq; ita sub dilationibus comprehenduntur feriæ.

Thes. VI.

Causa efficiens feriarum est summus cujusq; territo-
rrii Princeps, quod haud obscure colligitur ex l. 4. C. de Fer.,
ubi nemo jure saltim Magistratus Remp. administrans
autoritate suâ ferias condere valet, Jung. Bart. & Jason. ad
l. 4. ff. h. t. Reinking. de Regim. Sec. & Eccles. l. 3. d. 1. c. 2. n. 5.
Hahn. ad Wes. n. 1. h. t. Secundum observantiam Imperii
nostri eodem jure pollent Status in suis territoriis vigore Au-
tocratias, sive sublimis Jurisdictionis territorialis, quam
patrimonialiter tenent, *vid. Ming. de superiorit. territori-*
al. c. 1. n. 15. p. 936. quæ cum perinde, ut Majestas, occupa-
tur tam circa sacra, quàm profana, *Lampad. de Republ. Ro-*
man. Germ. p. 3. c. 10. n. 2. incongrua videtur quæstio:
an Status Augustanæ Confessionis hoc jus exerceant auth-
ricate Episcopali, an verò quæ Principes seculares? Habent
liquidem se res sacræ & profanæ, respectu Majestatis, cu-
jus analogum allegata Jurisdictio representat, objectivè,
non efficienter; adeoque jus aliquod activè non causantur,
quin potius, tanquam passiones, permittere debent se à Ma-
jestate vel ejus analogo dirigi ac disponi. Non obstat fa-
ctum Jerobeami, quem propter permutationem Festi ta-
bernaculorum pœnâ affectum esse volunt, *vid. Dedekenn.*
Thesaur. Consilior. Theol. & Jurid. p. 2. Sect. 6. n. 2. p. 1137

B

pos-

Possit enim hoc exemplum specialiter referri ad Deocrati-
am Populi Judaici. ratione cuius Deus semper supremum
directorium etiam in ipsum Regem sibi reservaverat. Alii
præterea, uti *Venator in Analys. Jur. Pontific. q. 2.* consue-
tudinem causæ efficienti feriarum adjiciunt, quam quidem
admitto, ita tamen ut semper Majestatis confirmationi pa-
riter ac abrogationi sit subjecta. Opponunt aliæ ii,
qui juri civili unice se mancipant, & magistratibus
mediatis etiam (qui tamen Majestatis causata sunt) causam
efficientem attribuunt, *l. Præsides. 4. ff. de Feriis.* Quia
Præsides Provinciarum messis & vindemiarum causâ so-
lent tempus statuere: Ergo præter Principem alii quoq;
Magistratus ferias constituunt. Sed *dict. l. Præsides.* est
non de feriis indicendis, sed de constituendo tempore mes-
sis & vindemiarum, quod pro locorum & temporum va-
rietate interdum maturius & brevius, interdum tardius &
longius statuitur, *Anron. Faber. in Rational. ad dict. l. Præsides. 4.* Aliter respondet *Hottom. Disp. 5. ff. b. 18. Pac. Enant.*
cent. 1. q. 82. distinguentes inter solennes & repentinas fe-
rias, quod hæc ab Imperatore extra ordinem indicantur, *l. cir.*
4. illæ ab aliis quoque, veluti Præsidibus Provinciarum &
similibus statuuntur, *dict. l. Præsides.* Deinde obijciunt *pr. l.*
Si in aliam. 7. de Offic. Procons. ubi Proconsul ferias dare dici-
tur. Respondeo, quod dictum *princ. l. 7.* non simpliciter ve-
lit per Proconsulem ferias dari, sed apponat hæc verba: *Se-*
condum mores & consuetudinem, quæ retrò obtinuit. Ergo
Præsides & Proconsul non tribuunt ferias suâ autoritate,
sed secundum consuetudinem *dict. princ. l. 7.* permittunt
illas, & tempus determinant. Denique, movetur illud:
Quemlibet Magistratum non modò ferias, à Principe vel
lege indictas, posse pro ratione & maturitate fructuum
moderari, *dict. l. Præsides. 4. l. 1. S. 2. & seq. ff. de Fer. sed.*
& Coss.

& Coss. Civitatum ex consensu Decurionum ferias repen-
 tinas indicere propter adventum Principis, seditionem, in-
 cendium, aliasq; causas. Etenim oppidano Magistratui li-
 cet concedere statuta, per *l. omnes. 9. ff. de J. & J. & l. item.*
6. in ff. quod cujusq; Univers. idq; statutum appellatur lex
 localis, *dict. l. 6. in pr. Coras, ad l. de quibus. 32. n. 17. ff. de*
LL. Ergo & ferias præfinire permittitur non solum Impe-
 ratori, sed & inferioribus Magistratibus & Civitatibus Ad
 hoc excipio cum *Vves, in parat. ff. de Fer. n. 4.* distinguen-
 dum esse inter ferias generales & locales. Generales ap-
 pellantur Imperiales, utpote ab omnibus Imperii Civibus
 observandæ, *l. 4. C. de Fer. & ideo si administrator & alius*
Magistratus, (vid. Cujac. ad Novel. 60. c. 2.) edixerit ferias,
 illæ eximuntur nomine *dict. l. 4.* & non vocantur feriæ, si-
 ve Imperiales, sive generales, cum hæ à solo Principe indi-
 cantur, *dict. l. 4.* Locales a. ferias condunt etiam inferiores
 Magistratus, freti autoritate Majestaticâ Reip. cui sublunt, si-
 quidem & olim fuerunt privatæ feriæ, *Macrob. 1. Saturnal.*
c. 16. & Petr. Greg. Tholos. l. 2. Syntag. 7. Univers. c. 16.
Rosin. Antiq. Rom. l. 4. c. 17. p. 419. Huc facit, quod & Epi-
 scopi de Jure Canonico in suis Diæcesibus introducant feri-
 as, *c. fin. x. de Fer. Jung. Vallens. in parat. Decretal. n. 17.*
h. t. Magnif. Dn. Schröter in Resolut. diff. LL. Cod. ad l. cit.
4. Interim non probo, quod videatur *Vvesenb. loc. cit. l. 4.*
C. de Fer. interpretari velle de iudicibus solum pedaneis &
 municipalibus: sive n. Judices sint Pedanei sive Municipi-
 pales, sive Magistratus, prohibentur indicere ferias genera-
 les *dict. l. 4. verb. Administrator.* His adde, quod *l. cit. 4.*
 sit Constantini, cujus tempore ejusmodi iudex sublatu arg.
l. 2. C. de Pedan. judic. vid. Hahn. ad Vvesenb. h. l. n. 4.

Thes. VII.

Causa finalis feriarum est præter cultum Dei, memo-
 riam

B 2

riam Sanctorum & honorem Principis, etiam requies laboris. Rescriperunt enim Imperatores, æquum esse, ut illi dies feriarum maneat, quos ad requiem laboris annus indulgentior sive fertilis exceptit, quominus essent Juridici. Hic finis congruit cum Jure divino, nimirum quod laboribus aliquod detur spiramentum, *Exod. XX. 10.* Secus esse quoad ferias necessarias, nempe æstivas & autumnales, putat *Bart. in l. 1. C. de Agr. & Cens. lib. 11.* quod sc. illis minime fruatur destitutus agris & vineis, quasi finis necessariorum feriarum sit sola occupatio circa messem vel vindemiam; quam tamen opinionem restringit *Spec. in tit. de Fer. §. 1. n. 8.* ad hos, qui neque per se, neque per alios sunt occupati. Verum hanc sententiam rejiciunt indistinctè *König. in Proc. c. 41. n. 4. & Speckhan. Cent. 1. q. 62.* putantes & his prodesse, qui neque per se, neque per alios sunt occupati. Etsi quippe finis feriarum quoad messem vel vindemiam sit, ut fructus colligi possint; attamen hic finis respicit solum illos, qui occupati sunt circa rem rusticam, *l. 1. in Princ. ff. de Fer.* Est enim & alius finis generalior, qui describitur in *pr. l. 7. C. de Fer.* dum inquit Imperatores, requiem laboris dari singulis annis duos menses, unum æstivis fervoribus mitigandis, alterum fructibus autumnalibus decerpendis; Ergo finis harum feriarum est, ut non solum agricolæ & occupati circa rem rusticam sint à litibus vacui, sed ut illæ feriæ omnibus in genere profint, *Wesemb. in parat. ff. de Fer. n. 7. Zanger. de Except. p. 2. c. 7. n. 7. Carpz. qui p. 1. Const. 3. def. 22.* sententiam hanc sequenti firmiter præjudicio: *Dasß Beslagter N. N. gestalten Sachen nach sühr ungehorsam nicht zu achten: Sondern er ist auff anderweit vorgehende gebührende Ladung zu er scheinen / und vorigem Urtheil nochmahls Folge zu leisten schuldig.* Aliter ad *cit. l. 1. C. de Agr. & Cens.* respondet *Bachov. ad Treutl. vol.*

l. D. 5. c. b. 9. lit. D. scilicet in eâ tractari de oneribus personalibus, ad quæ rustici tantum, in messibus occupati, extrahi & avocari prohibentur.

Thes. VIII.

Objectum sive *materia*, circa quam feriæ versantur, sunt actus Jurisdictionales, tam publici, quam privati, & quidem non tantum juxta *Wesemb. ad tit. de Fer. n. 5.* jurisdictionis contentiosæ, sed etiam voluntariæ. Non enim sufficit actus considerasse, qui in feriis prohibentur, sed etiam, qui concedi debent. His adde, quod confundere videatur Autor ille actum ipsum cum modo considerandi actum: quandoquidem hic perinde in faciendo & licito, atque in omittendo & illicito tempore feriarum consistit. Urgeri quidem posset, actus licitos in feriis non prohiberi; ergo non opus esse, ut de iisdem feriæ tractent. At illud ipsum queritur, quinam & in quantum illi sint, qui concedi debeant quoad cessationem ab operibus in materia substratâ.

Thes. IX.

Forma feriarum consistit in observatione temporum à lege determinatorum. Exempla videmus in *l. 2. C. de Fer.* Etiam si hanc non à Rom. Imperatoribus, sed Gothicis Regibus, Tholosanis, & Hispanis (quorum cælo & caloribus magis convenit) diu post occasum Imperij Rom. inventam esse, uno fere ore Interpretes contendunt, & propterea Glossis & Commentariis dignari nolunt. *Wesemb. loc. cit. add. Cujac. de divers. tempor. præscript. c. 1. Magnif. Dn. Strauch. Ex. ad ff. 24. aph. 1. cum Goldast. præfat. tom. 3. const.* qui Regi Gothorum Theodorico eandem adscribunt, cum quibus concordat *Godofr. in notis ad Gloss. h. t.* qui eam ante duo ad maximum secula in Fradinianis additam esse testatur. Interim ipsa *Glossa* Autorem ejusdem inscri-

bit Imperatorem Constantinum, cum contra *Florentina* editio cum *Haloandro* Imper. Theodosium præfigant. Quicquid rei sit, ego in hisce dubiis conjecturis contentus sum eatenus, quod certo sciam, tempora legi sæpè citatæ inserta mores nostros non abhorrere; de cetero, an lex hæc Codicis Justiniani sit spuria (ut probabile, cum non reperiatur in exemplaribus antiquioribus manuscriptis) an genuina, alius hîc non rimabor, reservaturus reliquum, si fortè quid adjiciendum, ad materiam & considerationem temporum Mellis & Vendemiarum specialem.

Thes. X.

Dividuntur feriæ in Jure nostro in solennes & non-solennes sive repentinas, *l. sive pars. 3. C. de Dilat. l. 26. §. 1. feria. 7. ff. ex quib. caus. maj. in integr. Gail. 1. obs. 53. n. 12.* Solennes sive ordinariæ, anniversariæ & perpetuæ feriæ dicuntur, quæ quotannis recurrunt, *l. 2. & l. 7. C. h. t.* Non solennes sive repentinae, extraordinariæ & temporales feriæ sunt, quæ nullâ certâ lege, nec tempore ordinario conclusæ, sed extra ordinem incerto tempore & lubitò indicuntur, ut ob res prosperè gestas, vel in honorem Principis, *cit. §. si feria. 7. & l. 1. C. h. t.* vel ob luem publicam, *Vvesenb. in parat. ff. de Fer. n. 3.*

Thes. XI.

Non obstat divisioni traditæ (1.) quod feriæ etiam dividantur in privatas & publicas juxta *Tho'os. lib. 2. f. Univers. Synt agm. c. 15. n. 3.* quia non de privatis alicujus familiaræ vel collegij feriis, sed de publicis duntaxat, hic agitur. At de illis familiarum vel singulorum feriis vide *Macrob. l. 1. Saturnal. c. 16.* Nec (2.) quicquam facit, quod urgent, publicas ferias distribui in stativas, conceptivas, imperativas & nundinales, *Revard. l. 5. varior. c. 19. Resm. lib. 4. c. 17. Antiquit.* Non igitur erit sufficiens divisio

visio feriarum publicarum in solennes & repentinas. Resp. enim, *stative* sive statæ feriæ certis & constitutis diebus fiebant & toti Populo communes erant, ut dies Dominicus, *Conceptiva* sive conceptæ feriæ quotannis à Magistratibus vel Sacerdotibus concipiebantur in dies certos & incertos, ut feriæ Latinæ, l. 2. §. & *hæc*, 33. ff. de O. J. quibus Latinis populis in signum æternæ pacis cum Romanis in monte Albano ex instituto Tarquinij superbi convenientibus dabatur visceratio, & fiebat distributio crudæ carnis, *Dionys.* *Halicarnas.* l. 4. *Muret. ad tit. de Orig. Jur.* l. 2. §. 33. pag. 52. *Coras. ad dict.* §. 33. n. 6. & *Zas.* n. 13. *Imperativa* sive imperatæ feriæ per Cols. vel Prætores pro potestate in bitrio indicebantur, ut cum lapidibus plueret, injungebatur vacatio ab omni opere per novem dies, *Cic.* l. 3. ad *Q. Fratr.* In *nundinalibus* feriis pagani & rustici negotiis propriis vel mercibus provisuri nono die conveniebant, *Petr. Greg.* *Tbalos. dict.* c. 16. n. 9. in *Syntagm.* Sed illa divisio feriarum est ab antiquitate desumpta, non ex LL. nostris, quæ tamen à nostrâ divisione LL. stabilitâ non abhorret.

Thes. XII.

Annon etiam secundum LL. nostras segregandæ sunt indicatæ feriæ à solennibus & repentinis? Ita quidem volunt Dd. communiter, *vid.* *Spec. de Fer.* §. 1. n. 2. & *seqq.* constituentes tria membra feriarum, ut quædam sint solennes, quædam repentinæ, quædam verò indicatæ, nempe feriæ messium & vindemiarum. Hos sequitur *Coras. ad §. 33. n. 18. & seqq. l. 2. ff. de O. J.* inquit: leges nostræ alias faciunt ferias messium & vindemiarum, l. 1. & 3. ff. de *Fer.* alias repentinas, quæ pro natâ occasione indicuntur, l. 3. C. de *Dilat.* & quasdam solennes, quæ sc. religionis causâ observantur, ut dominici & cæteri dies sacri, l. 2. §. 7. & *ult. C. de Fer.* Verum nihil impedit, quominus ferias colligen-

gendorum fructuum causâ comparatas subijciamus solen-
nibus. Nam & hæ feriæ sunt solennes sive anniversariæ,
(*Cujac. in parat. b. t.*)

Theſ. XIII.

Subdistinguntur autem feriæ solennes, quod illæ factæ
sint ob causam vel divinam, vel profanam. *Ob causam di-*
vinam dedicata sunt feriæ cultui divino, recurrentes vel
hebdomatim, vel annuatim. Illius exemplum præbet
dies quisque septimus, qui apud nos est dies Solis, secundum
l. 3. l. 7. C. de Fer. in quibus præcipitur, ut omnes iudices ur-
banæque plebes & cunctarum artium officia venerabili
hâc die quiescant. Notat quidem *Johan. de Sacr. Buss. in*
comput. Eccles. appellationem illam dierum Solis, Lunæ
Martis, Mercurij, Jovis, Veneris & Saturni duxisse or-
tum à Gentilibus Philosophis, quemlibet diem septimanæ
ab illo Planetâ denominantibus, qui dominaretur in
primâ diei illius horâ, (quod etiam factum probat ex *Dion.*
Cass. l. 37. Histor. Rom. Guilielmus Estius ducentis ferè annis
post Christum natum) & propterea Christianos, ut Hiero-
nymum & alios religiosos viros, illis appellationibus, quæ
à Gentilibus impositæ sunt, non uti voluisse probabile non
tantum, sed & certum est, *add. Azo ad l. omnes. 3. C. de Fer.*

Theſ. XIV.

Cur verò, qui Christi nomen profitentur, his nomi-
nis abstinere debeant, non video. Et, si hoc movit Hiero-
nymum, quod ab Ethnicis dies illi hoc nomen sint sortiti,
miror, quin nominis Dei usurpatione interdixerit. Ut de
Die Solis iam saltem dicam, causam potius habemus, ut anti-
quum nomen retineamus, quam mutemus. Illo enim Sol
justitiæ, (quâ appellatione Christus apud *Proph. Mal. 4. 2.*
vocatur) è sepulchro iterum egressus mundum illustravit
atque exhilaravit, *Marc. XVI.* Illo die missione Spiritus S.
tenebras

tenebrās, quæ per lapsum primorum Parentum factæ erant, depulit & abegit, *Act. 11, 1.* Vocabulum illud Germanicum *Sontag* dictum esse volunt q̄s. *Wersühntag* / quia Christus hâc die resurgens nos in gratiam apud Patrem cœlestem restituit, *vid. Conrad. Dieter. Inst. catech. p. m. 138.*

Thes. XV.

Dies hic vocatur aliàs *xxv. jann* sive Dominica, *Apoç. 11, v. 10.* propterea, quod illa primùm Salvatorem nostrum, vidit Dominum mortis, imò Ducem clarissimis dicatum triumphis, certissimis de omnibus suis hostibus locupletatum victoriis: Et his postmodum de causis in locum diei Sabbati successit, *Jung. Martin. Chemnit. de Leg. Dei. pag. 137.* Ad quem autem hujus rei mutatio referatur autorem, neque apud Theologos, neque Jctos certi habemus quicquam. Sunt qui ad Christum ipsum, nec defunt, qui ad Apostolos vel alios referant. Ex illis est *D. Calovius* qui in *Comments, ad Genesin p. 247.* affirmat: *non nisi auctoris a se divinâ ipsius Christi & obgr. avissimam causam, ut pose memoriam resurrectionis, qui eâ die per resurrectionem spem vivam veri & æterni Sabbati nobis adduxit.* Ab hoc non dissentit, è *Reformatis Frid. Wendelinus Comp. Theol. Christ. p. penult.* Atque à Christo ipso Apostolos hujus diei celebrationem accepisse tradit *Justinus Martyr* omnium Scriptorum *Ecclesiasticorû*, qui nunc extant, post *Clementem Rom. Polycarpum & Ignatium antiquissimos, Apol. 2. pro Christ. ad Anton. Imper. add. Ludovic. Bail. in Prax. Pietat. c. 9. 1.* argumenta pro hâc sententiâ possunt evolvi apud *Joh. Ad. Osiand. in Tract. de Sabbath. ch. 9. pag. 112. & seqq.* Ex illis, qui sc. Apostolis adscribunt, lubet adducere *Diets. l. c. p. 137. q. 71. Georg. Myl. ap. Dedekenn. p. 2. sect. 6. num. 2. Consil. Theolog. Hülsemann. cap. 12. brev. Theolog. §. 15. inquietantes,* ut à Judaicâ se Synagogâ separarent, diem Dominicum religiosa solennitate habendum sancitum, & omnem gloriam Sab-

bati Judaici in eum transferri decretum. *Eusebius* Constanti-
num, qui circa initium sec. IV. vixit, huius translationis agno-
scit autorem, *l. 4. de vita Constant. c. 18.* Verum, quod suc-
cessivè hæc mutatio sit introducta, deducit *Reincking. l. 2. c. 1.*
cap. 2. de R. S. & E. Osiand. cit. Tract. pag. 105. & seqq. ad quos
Benevolum Lectorem remitto.

Thef. XVI.

Verum hic nova quæstio emergit, quo jure scilicet S.
Ecclesia hanc surrogationem sibi sumere poterit? Adversari
siquidem videntur *cap. XX. 8. Exod. & cap. V. Deut. 12. & seqq.*
ubi Sabbati, nec Solis dies, debet esse quies ab opificibus civili-
bus & oeconomicis regulariter die profesto tractandis. Con-
stat quoque apostolos Judæorum Sabbatum aliquoties cele-
brasse, *Act. 16. 13.* Ex his & similibus argumentis multi etiam
ex Christianis Judaizantes evincere conati fuerunt, diem præ-
cisè & formaliter septimum adhuc hodiè sacris esse destinan-
dum. Sed tamen, ut his fiat satis, dicimus cum *Dn. Calov. l. c. p.*
246. ad Genes. Sabbatum, quod Deus ad sanctificationem No-
minis sui observari à nobis vult, dupliciter considerari, vel ra-
tione moralitatis, vel ratione circumstantiæ temporis. *Ad*
illud spectat, quod non tantum tempus quoddam, sed dies ali-
quis integer septimanæ divino cultui relinquatur. Proinde
rectè asserit *H. Grotius d. J. B. & P. l. 2. c. 20. S. 45. n. 2.* à quo
dissentit *Dn. Ziegler. pag. 474.* quod, qui hoc violat, mundum à
Deo creatum esse (puta per consequentiam) neget. Et eo-
usque hoc præceptum moralitatem aliquam involvisse certum
est, ut non solum post statum corruptum, sed & secundum
Lutherum) si permansissemus in statu innocentiae nos obligas-
set; sic enim ille, si Adam, inquit, in innocentia sterisset, etiam ha-
buisset diem septimum sacrum, hoc est eo die docuisset posteros
de voluntate & cultu Dei, laudaret Deum, gratias egisset, ob-
tulisset, aliis diebus coluisset agrum, curasset pecora, imò etiam
post

post lapsum habuit sacrum illum diem septimum, hoc est docturæ illo suos, id quod testatur oblatio filiorum Abel & Cain. Igitur Sabbatum ab initio mundi destinatum est ad cultum Dei. Ad hoc pertinet, ut septimus definitè dies inter Judæos sanctificaretur. Abrogatis verò ceremoniis Judaicis, *cap. 2. ad Co. off. v. 16. & seqq.* optimo jure libertatem hanc sibi vindicant Christiani. Sicut enim illi Sabbatum in memoriam creationis mundanæ; sibi in memoriam creationis spiritualis diem Dominicum celebrant; Addantur Ludov. Bail. *Prax. Piet. c. 21. n. 1. Calixt. Theolog. Moral. pag. 62. König. in casib. Consc. pag. 37. & 38. D. Schollus, tom. 4. Diss. 5. th. 10. p. 95. Diezer. in Inst. Catech. p. 38. Hülsemann. in brev. theol. c. 12. S. 15. Puffend. de jur. N. & G. l. 2. c. 3. S. 20. Osiander in Not. ad Grot. l. 1. c. 1. th. 17. obs. 4.*

Th. XVII.

Diem itidem hunc Solis festum esse, & rectè talem nominari posse, patet ex *pr. l. fin. C. de fer.* ubi Imperatores à genere ad speciem inferunt, dies festos esse dedicatos Majestati altissimæ, & diem Dominicum semper esse honorabilem & venerandum; unde in *cit. l. 7. C. h. t.* dies solis sive Dominicus in eadem numeratur observatione, quâ alijs sanctissimi dies, ita ut necesse sit parem haberi reverentiam diei Solis, sicut alijs festis. Est enim festorum omnium caput, *Zepper. in Explanat. LL. Mosait. l. 4. c. 9. fol. 332.* Propterea *Gloss. Germ. ad Landrecht. art. 10. n. 5. l. 2. ait:* Diem Sabbati esse præstantissimam & antiquissimam feriam, *in verb. unter allen Feiertagen aber ist der Sonntag der vornehmste/ & Exod. XX. & c. l. X. de Fer. c. Sabbato. dist. 3. de Consecrat.* Da stehet / Gott habe im Alten Testament gebothen, daß man keine Arbeit des Sonntags thun soll / als auffm Acker / im Weingarten / mit Pflügen / Wehen / Heu sammeln / Sämen / Roden / Hacken / oder Steine brechen / auch keine Rauffmannschafft / noch Handt

Handwerck treiben / oder Eynd schwychren / *add. Paul. de
Castr. ad. l. fin. C. de Fer. n. 1.* Secernunt autem vulgò Domi-
nicum diem à festis diebus : uti quoque, ratione materiae, quæ
in festis publicè explicari solet, unum festum altero præstan-
tius dicitur, unique plures, quam alteri, tribuuntur dies, idcir-
cò König *in Proc. c. 41. n. 1.* facit mentionem der grossen Feste.

Th. XVIII.

Dubitant tamen Dd. hic (1.) An dies Solis referri debeat
inter magnas ferias ? Dies enim solis in eadem habetur obser-
vatione, quàm alij sacri dies, uti *thesi præc. demonstratum* : inde
concludendum videtur, diem quoque Solis contineri sub ma-
gnis feriis. Contrarium in Praxi observat Camera Imperia-
lis, in quâ sub magnis feriis non continetur dies Solis,
Schvranm. in Proceff. Cameral. l. 1. c. 25. n. 3. & 4. Decisionis
loco dicendum reor, in mentione magnarum feriarum Came-
rali non respici, quatenus dies est sacer, sed quatenus multi dies
concurrunt, integrasque septimanas, vel etiam majores judi-
corum vacationes, priusquam elabantur, continent ; hinc je-
juniorum & caniculares dies ad magnas etiam referuntur ferias
Petr. Denais. de Jur. Cameral. c. 140. Interim quod in eadem
observatione habeatur dies Solis, quo festum Natalis Christi,
& parem reverentiam tribuere debeamus diei Solis, sicuti fe-
sto Nativitatis Christi, juxta *l. cit. omnes. 7. verb. in eadem. C.
h. r.* id accipiendum est secundum subjectam materiam, quod
sc. in die Solis æquè cessare debeat strepitus judiciarius, prout
in Natali Domini, Festo Paschatis, vel Pentecostes, & per
consequens dies Solis non sit juridicus, sed sacer & solennis.
Quamvis alia quoque magnæ festivitates dentur, quæ in Ec-
clesiâ celebrantur, quas in *thesi præc. cit. Rô. 13. die grosse Feste*
nominat. Sic, dum *Luc. VI. 1.* dicitur Sabbato secundo pri-
mo, (de quo latius differente in *vide Calixt. Cont. Evang. l. 4.
c. 1. pag. m. 157.*) *Osiand. in Comment. ad dict. vers. 1.* monet,
Sabbatum

Sabbatum secundo-primum nominari diem octavum alicuius festivitatis, cum quædam festa Judæorum ita octiduum duraverint, ut primus & octavus dies essent celeberrimi, & intermedij parum à profectis differrent. Unde in *c. 4. X. de Fer.* legitur festum Pentecostes carere octavis, id est, octava die; sive Dominicâ primâ post Pentecosten, non Pentecosten recoli, sed festum S. S. Trinitatis celebrari, *Cujac. in comm. ad c. 2. X. de Fer.* In nostris itidem Ecclesiis non octavam agimus, id est, octavo die post Pentecosten non idem festum repetimus, sed novum Trinitatis festum habemus. Septem dies præcedentes, & septem sequentes dies Paschæ vel Natalis Domini sunt feriati, secundum *l. 2. C. b. t.* vel, ut habetur in *c. pen. 15. q. 4.* septem diebus ante natalem Domini usque in octavas Epiphaniæ, & à quinquagesimâ usque ad octavas Paschæ sunt feriæ. Verum illa jura apud nos non servantur, ut quibus in *scholibus* seqq.

Th. IX.

Nec minus controversum est (2.) An dies Solis septimanam inchoet, an finiat? Ego, stante hæc hypothesi, quod dies Solis ex libertate Christianâ in locum diei Sabbati assumptus fuerit, eundem septimanam finire putarem, cum mihi hoc natura & ratio formalis *n. 7.* importet, qui semper reflexionem habet ad rō *unum*. Quod si verò diem hunc Dominicum præcisè pro octavo accipiam, prouti probabile est, primis inter Christianos temporibus hoc, ne ordo computandi invertatur, susceptum fuisse, negare nequeo, ab eodem septimanam inchoari: quo procul dubio inclinât *L. ultim. C. Theodos. de Spectacul. Job. de Sacr. Buss. l. 1. c.* qui refert, Hieronymum aliosque diem primum septimanæ nominare diem Dominicum sive primam feriam. Hinc facilis etiâ est responsio ad argumenta eorum, qui volunt, perinde diem Solis in septimanâ atque primum diem Paschæ vel Pentecostes celebrandum esse.

Th. XX.

Est autem diei Solis ut & ceterarum feriarum, quibus aliud à lege tempus non est præfinitum, spatium unius diei per *l. omnes. 3. Pr. C. de Fer. & dies à mediâ nocte præcedente incipit, & sequentis noctis mediâ parte finitur, l. more. 8. ff. de Fer.* Non obstat (1.) *l. 2. §. cuiusque. 1. de V.S.* Cuiusque enim diei major pars est horarum septem primarum diei, non supremarum, hoc est major & melior pars diei à summo mane usque ad vesperam. Ergo dies non incipit à mediâ nocte. Ast distingvendum erit inter diem naturalem, *dict. §. 1. & civilem, dict. l. 3. Cujac. in Comment. ad ff. §. 1.* Civilis dies inchoatur à mediâ nocte usque ad mediam noctem sequentem, *dict. l. 8. in verb. more Romanorum,* cuius diei usus est in contractibus & dilationibus, *Hering. de Fidejuss. c. 20. n. 30. & Costal. ad dict. l. 3.* Naturalis dies ab ortu Solis ad occasum durat, *dict. §. 1.* Is habere dicitur duodecim horas, quam rationem computandarum horarum in Italiâ observari tradit *Cujac. ad dict. §. 1.* Apud nos dies naturalis cum luce minuitur & augetur, *Alciat. ad dict. §. 1. n. 7.* ac ille dies naturalis refertur ad exercitium iudicij. Iudices enim pedanei sive dati sedere iubentur à matutino tempore usque ad occasum Solis, *Auth. 82. c. 3. & C. consuluit. 24. x. de Offic. & potestat. Jud. delegat.* Quamvis cuiusque loci consuetudo quammaximè sit ponderanda, *Gail. 1. obs. 53. n. 4. & Schrader. de feudis, p. 9. c. 7. n. 39. arg. l. si locus. 59. de Judic.* Opponunt (2.) *l. denique. 3. §. minorem. 3. de minor.* ubi dies incipit ab horâ nativitatis & currit de momento ad momentum, & *l. quâ ætate. ff. qui testam. fac. poss.* Verum & his repono, in casibus, quibus certum tempus certumque initium destinatum est, sumitur principium ab illâ horâ, quæ ponderari juberetur in illis casibus; Si de ætate hominis quaeritur, initium diei constituet hora nativitatis, *dict. l. 3. §. 3. & dict. l. 5. alias,* quando nihil refert, quâ horâ sit actum, & sal-

tem certo die quid fieri iubetur, tunc locus erit *dict. l. 8. de Fer.*
& *ibi Anton. Faber in Ration.* Pari modo tempus interpo-
nendæ appellationis vel leuterationis currit à momento horæ,
in quo sententia publicata est, *l. 1. §. interdum. s. ff. quoad ap-*
pelland. sit. Moller. ad Const. Elect. c. 9. n. 8. p. 1. Estque tem-
pus decennii continuum, ita ut & feriæ solennes includantur,
l. 1. C. de Fer. Gail. 1. obs. 130. n. 5. Denique afferunt *C. 1. x. de*
Fer. Dies quippe Dominicus à vespere in vespeream celebran-
dus, *dict. c. 1. & c. quod die. 6. dist. 75.* Alit idem respondeo
dies, more Romano, à mediâ nocte incipiuntur, & finiuntur
sequenti mediâ nocte, *dict. l. 8. de Fer. & dict. C. consuluit. 24.*
X. de Offic. Jud. deleg. Sed quoad reverentiam & veneratio-
nem dies Dominicus incipit pridie vespere, & desinit sequenti
vesperâ, *dict. c. 1.* Nisi loci consuetudo aliud introduxerit,
dict. c. 1. & seqq. & ibi. Cuiac.

Th. XXI.

Sed quid Juris, si secundum Calendarium Gregorianum
est dies Solis, neque respectu Calendarij nostri? Nec Actoris,
nec Rei, sed Judicis feria observabitur, *arg. l. si fundus. 6. de*
Evid. l. semper. 34. ff. de R. J. l. testium. 3. S. fin. ff. de Testib.
Gail. 2. obs. 123. n. 2. Arnold. de Reyger. Process. Judic. Diss. 4.
th. 9. add. Andr. Vallens. in parat. decretal. n. 16. h. t. Verum
rectius *Franzk. ad ff. n. 27. h. t.* monet, hoc faciliè concedi posse,
ubi una saltem religio viget, si verò diversæ, uti juxta Pacem
Religionis de Ann. 1555, in *Recess. Aug. S. und damit solcher Friede.*
& *Instrumentum Pac. Cas. Suevic. Osnabrug. de Ann. 1648.*
cap. 5. §. 8. & seqq. & cap. 7. in Imperio nostro Romano Ger-
manico tolerantur, vix hoc præcedet, jung. Dn. Struv. Exerc.
5. th. 63. Syntagm. J. C. Dn. Strauch. Dissert. ad ff. 24. aph. 11.
Bachov. ad Treutl. vol. 1. D. 5. th. 9. lit. F. Dn. Fritsch. in ad-
dit. ad Reyger. Thesaur. verb. n. Feria. 2. Et sic utrumq; Calenda-
rium observari in Camera Imperiali referunt *Schvvanum. in*
Process.

Process. 2. 25. n. 4. Blum. in Process. Cam. lit. 62. n. 4. Est enim respectu terminorum computandorum, productorum, signandorum, item in exhibendis supplicationibus, edendis decretis, expediendis processibus, atque aliis actibus Judicialibus vetus stylus ex inveterata consuetudine obtineat, & sic olim in Camera d. 14. Jul. Anno. 1583. conclusum fuerit: *Das der alte Calendar in Ausbringung der Processen soll gebrauchet werden. vid. Autor. dec. Cam. sub. verb. Calendarium.* Feriæ tamen hucusque & secundum vetus, & novum Calendarium (ut monui) celebrantur, donec conformitas Calendariorum introducatur, de qua Status Imperij jam olim egere, sed speretis variorum consilij res effectu caruit, *Dn. Ahasver. Fritsch. p. 1. Elect. Jur. Publ. c. 15.* & in futura Comitiæ translata, *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Ob auch wohl.* Eodem modo in Comitiis aliisque conventibus publicis Imperij nostri festa secundum utrumque Calendarium celebrantur, *cit. Fritsch. manual. Jur. Publ. p. 74.* Plura de Calendario Gregoriano vide in *Disput. D. Arularij Tom. 1. disp. Theol. Mar. purg. disp. 50. & ap. Dedekenn. Consil. Theol. p. 1. Sect. 6. num. 10. pag. 1135.*

Th. XXII.

Cur verò discrepantibus Calendariis nec actoris, nec rei, sed judicis observentur feriæ, ratio sumitur ex *arg. dict. l. semper. 34. ff. de Reg. J.* Quod non immeritò sequamur regionem, in quâ litigatur. Quemadmodum enim testamentum dicitur subsistere secundum solennitates, quæ usitate sunt in loco testamenti conditi, *Reusner. de Testam. p. 1. c. ult. n. fin. per l. si fundus. 6. de Eviction. Gail. 2. obs. 123. n. 2. & 3. Köppen. 9. 55. n. 2.* ita quoad ordinatoria & præparatoria judicij (i. e. quoad formam & solennitates processus judicialis) attendenda sunt consuetudo & statuta loci, in quo litigatur, sive actor & reus sint ejusdem fori, sive non; sive clericus laico, sive laico clerico

clerico controversiam moverit *Panorm. ad c. 9. n. 10. X. de For. compet.* Idcirco respiciendum ad ferias loci, ubi causa agitur, nec ad illas, quæ sunt in domicilio litigatorum usitata, *Gilken. ad l. cunctos. 1. n. 17. C. de summ. Trinit. per l. 3. §. fin. ff. de testib. in verb. quæ, consuetudo in eâ in quâ judicat. & l. cum Clericis. 25. in fin. C. de Episcop. & Clericis.* Non obstat (1.) *dist. 1. si fundus. 6. ff. de Evid.* ubi locus contractus, nec locus iudicii perpenditur. Distinguendum enim inter ordinaria & decisoria iudicii: In his, quæ pertinent ad causæ decisionem, spectatur locus contractus, *dist. 1. si fundus. 6. Myns. cent. 4. obs. 82. n. 2.* & in delictis locus, in quo delictum commissum, *arg. l. omnem. 20. ff. de iudic. & dist. 1. 9. in pr. ff. de Extraord. Crim. Jul. Clar. in Pract. Crim. q. 85. n. 2.* In illis vero, quæ pertinent ad ordinationem litis & processum, consideratur consuetudo loci, in quo litigatur, *dist. 1. 3. §. fin. de Testib. Duar. ad tit. ff. de Testib. n. 2.* Neq; (2.) impedit, quod actor sequatur forum rei, *l. 2. Cod. ubi. de Crim. ag. & l. ult. C. Ubi in rem act.* unde effici videtur, quod rei sive accusati feriæ debeant observari. Certum siquidem est, quod non semper reus in loco domicilii conveniatur, v. g. reus actorem reconveniens causam peragere teneatur coram actoris iudice, *l. qui non. 22. de iudic.* quare nec rei, nec actoris, sed iudicis feriæ considerantur, *Jason. ad l. cunctos. 1. n. 21. C. de Summ. Trin. per dist. 1. 3. §. fin.*

Th. XXIII.

Cæterum hæc diei septimi festiva celebratio in tantum reberitur necessaria, ut, qui fecerit opus in eo, occidi jubeatur, *1. cor. 35. vers. 2.* Ideoq; qui in die Sabbati ligna collegerat, obrutus fuit lapidibus, *Num. 15. vers. 35. & seqq.* quæ poena apud Judæos ferè omnium gravissima, *Joh. Ad. Osiand. de Sabbat. d. 7. pag. 190. Selden. de J. N. & G. sec. disc. Hebr. lib. 4. cap. 8. pag. 534.* Verùm illa poena in Politiâ Mosaicâ tantum

D

lo-

locum habuit, nec in hodiernâ Republ. obtinet, *Job. Osiand. ad dict. cap. 15.* Unde etiam in Scabinatibus nostris arbitria tantum pœna hæcenus dictata fuit contra eos, qui profanaverunt sabbatum, & propterea cujusq; loci consuetudo attendenda. Sic penes Saxones, si quis rusticorum die feriato operas fecerit manuales, sex grossos, si in labore equos adhibuerit, 12. grossos solvere debet, prouti videre est apud *Carpr. in Consist. l. 2. def. 252. tit. 16. num. 4. & seqq.*

Th. XXIV.

Prohibentur verò (I.) in die solis aliisq; diebus festis Majestati Altissimæ dedicatis promiscuæ voluptates, *l. fin. in pr. C. de Fer. Scotan. Exam. jurid. q. 7. h. t.* Nec quicquam facit, quod festi dies à festivitate & lætitiâ nomen habeant; quippè non saltem ad devotionem, verum etiam ad hilaritatem instituebantur festi dies, *Senec. 1. de Tranquill. animæ.* Sunt enim duo voluptatum genera, alia concessa, alia non. Concessis licet uti, ita tamen, ne excedatur modus. Rarissimè quippe omnes voluptates maximè delectant, sed si quis excellerit modum, suavissima quæque sunt molestissima, *Epist. ap. Stobæum.* Deus quoq; concessit hominibus tempestivas & honestas voluptates, *Osiand. ad cap. 2. lib. Sapient.* Dum igitur Imperatores in *pr. l. fin.* volunt, dies festos nullis voluptatibus occupari, respiciunt ad finem principalem festorum dierum, ut cultui divino detur opera, *Wesemb. in parat. ff. de Fer. n. 7.* ac prohibent illas voluptates, quæ cultum divinum impediunt, *l. 7. C. de Fer.*

Th. XXV.

Sunt autem illæ, quæ v. g. exhibentur in scenâ theatri, *vid. Const. Dn. Wilhelmi, de Anno 1653. d. 16. Julii. ubi: Wülden sich Comædianten oder andere Spieler und Fechter angeben &c.* In certaminibus Circensibus, quæ aliàs habebantur, in circuitu ensibus positis, *Rosin. 5. Antiq. c. 5.* Spectacula lacrymosa ferarum, *l. 8. §. 11. & 12. ff. de Pen.* Multi quidem putant, hoc
non

non speciale esse in diebus Dominicis aliisque festis; qui nō po-
tius in genere spectacula prohiberi, siue dies festus sit, siue
non. Ducuntur autem primò l. 2. §. fin. ff. de his, qui not. in-
fam. quia spectaculum sui præbens quæstus causâ, infamiâ
notatur, add. Freher. de Infam. l. 3. n. 14. Deinde per specta-
cula corrumpuntur homines & deterior vivendi modus inde
nascitur, l. 1. §. fin. ff. de Serv. corrupt. in verb. vel in specta-
culis nimius. Præterea interdictum est Episcopis, Presbyteris,
Diaconis; & omnibus aliis cujuslibet Ordinis venerabilis Col-
legii, ad quodlibet spectaculum spectandi gratiâ venire,
Auth. interdicimus. C. de Episc. & Cleric. Deniq; miles quæstus
causâ spectaculum præbens capite plectitur, l. quædam, 14. ff.
de panis. Ad hæc repono, & quidem ad (1.) etsi propter mer-
cedem & quæstus gratiâ prodeunt in scenam irrogetur infa-
mia, dict. §. fin. l. 2. interim tamen ipsis permitti solet facere
ludos, l. ult. in pr. ff. de Milit. edict. Ad (2.) dico, deteriorem
facit servum, ipsi persuadens, ut nimius sit in spectaculis, dict.
l. 1. §. fin. Non igitur prohibitum, diebus profestis spectare
ludos, sed tunc animi vitium deprehenditur, si quis nimius est
in spectaculis, hoc est, si modum excedit, vel assidue spectat
ludos, dict. l. ult. in pr. Maritus quidem uxorem, quæ specta-
culis interfuit, repudiare potest, l. consensu. 8. §. vir quoq;. C.
de Repud. nisi ipso non prohibente ludos accesserit, dict. §. 3.
Ergo regulariter conceditur apparare ludos, illosq; videre,
per dict. §. 3. ibi, in quibus hæc assolent celebrari. Omitto, quod
hodiè causa illa, quæ in dict. §. 3. affertur, non sit sufficiens ad
divortium. Ad (3.) respondeo, Episcopis aliisque venerabilis
Collegii personis interdictum est venire ad spectaculum ani-
mi recreandi causâ, dict. Auth. interdicimus. alii igitur regu-
raliter impunè admittuntur. Quod enim in c. non oportet.
37. de Consecrat. dist. ult. injungitur Clericis abire convivio,
joculatoribusq; advenientibus, id ad alios non extendendum.

dict. §. 3. l. 8. In (4.) patet, casum specialem latere; Nam hoc, quod miles quæstus causâ spectaculum præbens, capite puniatur in *dict. l. 14.* perperam ad paganos extenditur. *l. quod ait. 2. §. fin. de his qui not. infam.* sunt quippe quædam delicta, quæ pagano vel nullam, velle viorem pœnam imponunt; sed graviorem militi, propter militaris conditionis dignitatem, afferunt, *dict. l. quedam. 14. Anton. Faber. in Rational. ad dict. §. fin. l. 2. de Fer. Freber. l. 3. c. 18. n. 5. de infam.* Exemplum notabile de Tamerlano Rege Scythiæ videatur penes *Lauterbeck. in seinem Regenten-Buch/ p. 3. c. 7. fol. 92.*

Th. XXVI

(II.) Profanatur dies solis & quilibet Deo assignatus dies festus executionis & aliæ exactiōnis vexatione, *l. cit. fin. pr. C. de Fer.* Ergo vel publicum, vel privatum debitum efflagitans judicatur non tantum notabilis, i. e. infamis, *l. 2. §. 5. ff. de Postuland. Donell. 18. comm. c. 6.* verum & sacrilegus, utpote à sanctæ religionis instituto & ritu deflectens, ac legem violans, *l. Solis diem. 3. C. Theodos. de Execut. & Exact.* Nam contra legem faciens teneretur sacrilegii, i. e. legis violatæ crimine, *l. ult. C. de crimin. Sacril. Coras. ad l. congruit. 8. n. 1. & l. 2. ff. de Offic. Præs.* Etiam si sciam, quod is demum in specie sacrilegus nominetur, qui rem sacram aut religiosam abstulit furto, *l. sacrilegi. 9. §. sunt. ff. ad L. Jul. Pecul. Harpr. ad §. 9. n. 2. Inst. de Publ. Judic.* Hodie solis quoq; die atq; ita festo exigi solet debitum, nec propterea creditor infamia notatur. Nisi fortè hoc de exactiōne voluntariâ, non violentâ, intelligere velis.

Th. XXVII

(III.) Non valet citatio, si dies vel terminus comparandi incidat in diem Solis, aliumq; feriatum, *l. fin. §. 1. C. l. 1. pr. ff. de Fer. Gail. 1. obs. 53. n. 14. Ruland. de Commissar. p. 1. l. 5. c. 3. n. 20. & seqq. Carpz. in Process. Jur. tit. 7. art. 2. n. 39.* quod

quod adeo verum, ut nec Judæus teneatur comparere, si ter-
minus incidat in ipsius sabbatum, *l. 13. C. de Judæis, vid. Brun-*
nem. in Memorial. LL. Cod. p. 6. Nisi sint causæ, quas etiam
tractare licet die feriato, ut sunt (1.) causæ studiorum, *Rebuff.*
de Privileg. Scholar. privil. 4. Ungep. ad Decretal. n. 27. b. t.
ubi casum singularem ex *Anton. de Butrio* recenset: quod si
unus ex Scholaribus, qui habent cameras & musæa contin-
gua, alterum impedit studere propter strepitus, quos facit,
vel clamores, vel quia altâ voce legit, possit etiam die feriato
â judice compelli, ut vel taceat, vel recedat. (2.) alimentorum
(3.) carceratorum (4.) pupillorum (5.) viduarum (6.)
miserabilium personarum, (7.) aliam celeritatem in expediendo
requiritium, *Guil. dict. obs. 53. n. 13. Umm. disput. ad*
Proc. 5. §. 11. n. 61. Deinde afferunt Canonistæ ad *c. cum di-*
lecti. 6. X. de dol. & contum. aliam quoq; exceptionem, nimi-
rum ejusmodi citationem non esse ipso jure nullam, sed se-
quenti die comparere debere reum, per *dict. c. 6. arg. l. Cel-*
sus. ff. de his, qui arbitr. Cast. ad l. fin. C. de Fer. n. 2. Porro alii
putant, quod citatio omninò valeat & illius vigore citatus ve-
nire teneatur, non ut procedatur in causâ, sed ut judici se re-
præsentet, *vid. Joh. Pels. in Proc. Jud. tit. 12. n. 66.* sed rectè
hoc negat *Dn. Nicolai, in Proc. p. 1. c. 3. n. 38.* adeo, ut neq;
partium consensu actus ejusmodi Jurisdictionis contentiosæ
in sacris & repentinis feriis expediri possint, *c. ult. X. de Fer-*
l. 7. & ult. C. eodem. Præterea *Rönig in Proc. c. 33. n. 2. & c. 41.*
n. 2. distinguit inter ferias constitutas in honorem Dei, & il-
las, quæ necessitatis hominum causâ dantur, ut caniculares,
& vindemiales, quasi in his citatus comparere debeat. Cui
opinionì contradicunt *l. 1. in pr. & l. 6. ff. de Fer. Zas. ad l. 1.*
§. 10. n. 10. ff. de Nov. Oper. Nunciat. Deniq; cit. Rönig dict.
c. 33. ait, Scabinos Lipsienses velle, citationem comparandi
die festo procedere, quando cultus divinus est finitus in tem-

plo, Nach ausgehens des Amts der Messen. Sed festi dies prohibentur esse juridici, *l. 7. C. de Fer. & l. fin. h. t.* nec distinguitur inter partes illorum dierum, quare igitur totus dies non erit feriatus? Enimverò facili negotio prudens Iudex hoc scrupulo supersedebit, modò citationi clausulam addat hanc: Daß Beklagter auf den N. Tag / oder wo solcher kein Gerichts-Tag were / den Nächsten Gerichts-Tag hernach / erscheine. *Vant. de Nullit. sent. ex. def. cit. n. 66. Joh. Pels, Proc. Judiciar. tit. 12. §. 13. n. 66. Ayrer. Proc. hist. p. 1. c. 3. obs. 2. n. 58.*

Th. XXVIII.

(IV.) Non valet iuramentum testium, *c. IX. de Fer. Anton. Faber, in C. Sabaudia, def. 2. h. t.* Nec (V.) Sententia, quam rectè animam iudicii vocat *Dn. Nicolai in Proc. Part. 1. c. 67. n. 1.* in feriis pronuncianda est, quia absq; strepitu iudicii fieri nequit, *Marant. in spec. Aur. p. 6. Adf. 1. decis. n. 38. Rosbach. in Proc. Civ. tit. 72. n. 27. Perez. ad C. n. 10. h. t.* Quamvis autem, si non appellatum fuerit, prolatam sententiam in rem iudicatam ire putet *Anton. Faber. in C. Sabaudia, def. 1. h. t.* ubi dicit, moribus receptum esse, ut etiam ab iis, quæ iplo jure invalida sunt, appellandum sit, per *l. 27. ff. de Re judic.* cum quo consentit *Grænev. ad l. ult. C. h. t.* rectè tamen refutantur à *Brunnem. in Comment. ad ff. n. 6. h. t. ad l. 1. & 6.*

Th. XXIX.

Rescripserunt ibidem (VI.) Imperatores in *l. fin. §. 1. C. de Fer.* nulla quenquam (in die sc. solis) urgeat admonitio: omnium quoq; publicorum privatorumq; debitorum differatur exactio, *add. l. 7. in fin. C. h. t.* Ast his opponitur primò *l. miles. n. §. 6. ff. ad L. Jul. de Adult.* Potest enim die feriato libellus offerri iudici, *Jacob. de Aren. ad cit. l. fin.* Deinde in feriis rectè appellatur, *l. 1. C. h. t.* Tertio ferix etiam à forensibus tantum negotiis dant vacationem, *l. penult. ff. de Fer.*

Fer. nec à quibusvis extrajudicialibus, Resp. distinguendo inter admonitionem extrajudicalem & judicalem: Nam *l. fin. & dicta l. 7. in fin.* non intelliguntur de verbali interpellatione & exactione, quæ verbis sive scripturâ à creditore perficitur, ut & nuntiatio omnibus diebus fieri potest, *l. 1. §. item. 4. ff. de nov. oper. nunt.* Verbum igitur *admonitio* in §. 1. non accipitur verbotenus, sed cum effectu; cum præsertim adjectum habeat vocabulum *urgeat*. Sic in *fin. dict. l. 7.* dicitur de compulsione & ejusmodi exactione, quando judicis auctoritate quis die festo compellitur solvere, ea propter in *cit. §. 1. verb. admonitio*, cum effectu intelligi debet, sicut aliàs verba sunt ita accipienda, *l. non videtur. 53. & ibi Anton. Faber, in Rational. ff. de Procur. Termin. in Process. cap. 207. n. 9. per l. 1. §. fin. ff. quod quisq. jur.* Etenim & exequi citationem die feriato conceditur, *arg. l. licum. 26. in pr. cum l. seq. ff. de donat. inter V. & U.* ergo multo magis licita erit privata admonitio in feriis.

Th. XXX.

(VII.). Nulla esse debet cognitio jurgiorum in diebus solis & reliquis festivis divinis apud arbitros, sive sint flagitati à judice, sive spontè dati, *l. 7. vers. in eadem. C. de Fer.* Esti autem arbitri in specie sic dicti eligantur partium compromisso, *l. pen. ff. de Jud.* interdum tamen arbitri vox usurpatur pro judice dato, *Duar. c. 2. de Judic.* Effectus igitur feriarum est, ut, judici nec nec arbitro jus dicere liceat, *Wesemb. parat. ff. de Fer. n. 8.* Objicitur, quod unicuique juri pro se introducto renunciare concedatur, *l. pen. C. de Pact.* Ergo coram compromissario tempore quoq; feriarum cum consensu litigatorum exercetur judicium. Resp. (1.) Rusticis feriis, ut vindemiarum & messium, renunciari potest, per *l. 1. in pr. ff. de Fer. in voc. cogat. & l. pen. C. h. t.* Feriis autem repentinis & in honorem Dei introductis frustra renunciatur, *arg. l. publicum. 38. ff. de Pact.*

Pañ. Gail. 1. obs. 53. n. 16. & Goldstein. in Process. de Fer. (2.)
Distinguedum esse puto inter arbitros compromissarios,
& arbitratores, Germ. Schieds = Leuthe / qui absq; laudo
arbitrium suum peragunt : hi etiam die feriato ad honorem
Dei introducto rectè arbitramentum suum interponunt, quia
se habet tantum per modum placidæ transactionis, & hi, ut lo-
quitur *Eckolt. in comm. ad ff. tit. de Recept. qui arbitr. §. 2.*
simpliciter aliquid æstimant, & partibus viam & modum o-
stendunt honestis in medium allatis rationibus, quibus con-
troversiam dirimere debeant ; illi verò, qui instar iudicis se
habent, sententiam dicere nequeunt, *Menoch. de Arbitr. q. 30.*
Præterea (II X.) Decretum iudicis in alienatione rei minoris
interponi non potest die feriato, quia & hoc requirit causæ co-
gnitionem, *Balb. decis. 153.*

Th. XXXI.

Sic (IX.) die Solis & in aliis festis ad honorem Dei desti-
natis cessare debent torturæ quoad minora & non capitalia
delicta (secus est dicendum de majoribus, capitalibus & atro-
cibus, ubi nec dies Paschæ, Pentecostes vel Natalis Domini
excipiuntur) Hinc (I.) quando propter furtum extraordi-
riè agitur, v. g. ad fustigationem, reus ad veritatem eruend-
am minimè diebus Solis vel festis juxta Dd. rectè torquetur,
quamvis ego defendam, nec quibusvis non festis. Delicta e-
nim, si sunt capitalia, vel aliàs atrociora, requiritur, ut per-
veniat ad torturam, *l. 8. in pr. ff. de quest.* Sunt autem ca-
pitalia delicta in genere, quæ mortis pœnam, vel metalli co-
ercitionem, vel deportationem inferunt, *l. capitalium. 28. in
pr. ff. de Pen.* Interdum verò, si capitalia delicta in specie vo-
cantur, quæ vitam adimunt, & pœnam mortis, atq; ita ulti-
mum supplicium dicuntur, *l. 1. de bon. eorum, qui ante sent.
& dict. pr. l. 8. de quest.* erunt delicta non levia, *l. levia. 6. ff.
de Accus.* quæ, si non ultimum supplicium & pœnam mor-
tis,

tis, nihilominus damnationem in metallum vel deportationem afferunt, per *dist. pr. l. 28.* Cetera poenae, ut relegatio ad tempus vel in perpetuum, vel in insulam, vel ictus fustium, ad capitis periculum non pertinent, *dist. l. 28. §. cetera. 1. de poen.* hoc est, non sunt capitales poenae, & per consequens respectu delicti, propter quod fustigatio imponitur, non est torquendus reus, *Marant. in specul. part. 4. dist. 2. n. 5.* qui tamen n. 6. ab illa sententia discedit. Adversari videtur *l. nullam. 14. C. ex quibus caus. infam.* ubi ictibus fustium quis subjectus fuit ob crimen quaestione habitae. Respondeo, ibi ictus fustium non est poenam delicti, sed modus torquendi. Quod verò de fustium ictu in jure nostro proditum est, id ad fustigationem in hisce terris usitatum perperam extenditur. Cum fustigatio in Saxonia sit poena capitalis, & propterea admittat torturam, *Wesemb. in parat. ff. de quaest. n. 1.*

Th. XXXII.

Cessat (2.) tortura die solis vel aliis feriatis in delictis, propter quae quis in opus publicum damnatur. *Paulus* enim *5. Recept. sent. t. 17. §. 2.* gradus delictorum & poenarum constituens, ait, summis suppliciis poenam mortis mediocribus delictis metallum & deportationem, minimis relegationem & opus publicum adscribi. Sic in *l. 28. §. 1. de poen.* datus in opus publicum negatur sustinere poenam capitalem. Quare propter delictum, ex quo dicitur in opus publicum condemnatio, reus non torquebitur, sive sint feriae, sive non, per *dist. l. 8. in pr. de quaest.* Non obstat *l. sunt quidam. 17. in pr. de poen.* Efficuntur enim servi poenae damnati in metallum & in opus metalli, *dist. l. sunt quidam. 17. in pr.* Ergo in metallum sive in opus metalli qui damnari potest, prius torturae subjecitur ex legitimis indicis, si negatur delictum. Respondemus: Damnatus in metallum vel in opus metalli, ut opus facere compellatur, *Heig. ad §. publicorum. n. 9. Inst. de publ. Judic.*

E

dam-

damnatus item ad ferrum, i. e. ludum gladiatorium, *Cujac. ad l. 3. ff. qui testament. fac. poss. n. 215.* patitur maximam capitis diminutionem, *l. in metallum. 26. de pæn. dict. l. 17. in pr. l. si quis. 25. §. si quis. 3. de Acquir. Rer. D. & l. 8. in fin. qui testam. fac. poss.* A damnato autem in metallum vel in opus metalli separator damnatus in opus publicum, quia hic nec libertatem, nec civitatem perdit, *dict. l. 28. §. 1. ff. de pæn.* Cum minimæ poenæ sint relegatio in opus publicum & vincula, *§. summa. 2. tit. 17. lib. 5. sent. recept. Pauli.* vel si ad tempus quis damnatur ad opus publicum. Nam in perpetuum damnatus amittit civitatem, *dict. l. sunt. 17. §. item. 1. ff. de pæn.* quamvis libertatem retineat, *Cujac. in not. ad. dict. §. n. 2.* Recedere à nobis videtur *Scipio Gentil. 3. de Jurisdic. c. 8.* Etsi verò opus publicum aliàs est generale vocabulum, & amplectitur sub se opus metalli, in jure tamen nostro opus publicum simpliciter usurpatur, ut opponatur operi metalli, *Scip. Gentil. dict. c. 8.* Metallorum opus est gravius & durius, quam alia opera publica, *Petr. Greg. Tholos. lib. 31. c. 36. n. 2. in Synt agm. Jur. Univers.* Quamobrem propter delictum, ex quo quis in opus publicum, in specie sic dictum, damnari solet, non est ulurpanda tortura contra negantes delictum, per *dict. l. 8. in pr. ff. de Quest.* præterquam si quis in perpetuum esset damnandus in opus publicum, quia veluti deportatus amitteret civitatem, *dict. l. 17. §. 1. & dict. l. 28. in fin. pr. ff. de Pæn.*

Th. XXXIII.

Sic (2.) die Solis vel in festo Nativitatis Christi captivus non potest torqueri propter delictum, quod meretur relegationem. Relegatio enim refertur ad poenas minimas, *§. 2. tit. 17. 5. sentent. recept. Pauli.* Relegatus quippè nec libertatem, nec civitatem perdit, quia pater relegatus in insulam retinet liberos in potestate, & liberi relegati manent in potestate patris, *§. relegati. 2. Inst. quib. mod. Jus Pat. potest. solv.* & sive ad tempus, sive in perpetuum quis fuerit relegatus, c
vit

vitatem retinet, *l. relegatorum. 7. §. five. 3. ff. de Interdict.*
 Ut autem torturam adhibere liceat, adsit oportet delictum ca-
 pitale vel atrox, *dict. l. 8. in pr. ff. de question.* Sic delictum
 irrogans ictus fustium non admittit torturam, *l. 28. §. 1. ff. de
 pen. licet fustigatio poena durior sit, quam relegatio, l. ult. ff.
 de Injur.* Opponunt nonnulli *dict. §. Summa. 2.* ubi minimis
 poenis annumeratur etiam exilium; nec dubium est, quin
 exilium referatur ad mediam capitis diminutionem, quæ af-
 fert iacturam civitatis, *l. publicorum. 2. de Publ. Judic.* Ergo
 capitalia quoq; delicta sunt conjuncta cum minimis poenis, &
 per consequens cum relegatione: cum præsertim etiam rele-
 gatio sit exilium, *l. sed. 4. in fin. pr. ff. si quis caut.* His tamen
 regerimus: etsi relegatio interdum vocetur exilium, *dict. l. 4.*
 relegatio tamen propriè dicitur, quando civitas retinetur,
dict. l. 2. & exilio civitas amittitur, *Cujac. 6. obs. 12.* Nec
 movet *dict. §. Summa. 2.* ibi enim exilium intelligi debet de re-
 legatione, quæ salvâ civitate contingit, per *l. exilium. 5. ff. de
 Interdict. & relegat. Duaren. 1. Disp. c. 37.* Relegatio liqui-
 dem in *dict. §. 2.* est vel omnium vel certorum locorum inter-
 dictio; *dict. l. 4. vid. Cujac. in not. ad dict. §. 2.* Non igitur tor-
 tura rectè infertur respectu criminis, propter quod relegatio
 irrogari tolet, *Wesemb. in parat. ff. de question. n. 5.* Dissenti-
 unt Dd. communiter, qui in levibus quoq; delictis torturæ lo-
 cum attribuunt, *vid. Farinac. l. 1. tit. 5. q. 42. n. 19.* per *l. 1. de
 question.* Ubi generaliter in criminibus ad eruendam verita-
 tem conceditur torturæ, & per *l. militis. 8. §. 1. C. de question.*
 ubi in omnibus publicis criminibus habetur quæstio: Ergo
 & in iis, quorum poena est relegatio, videtur permittenda tor-
 tura. Sed *dict. l. 2. & l. 8. §. 1.* sunt restringendæ secundum *l. 3.
 in pr. ff. de question.*

Th. XXXIV.

Actibus denique die dominico illicite peragendis an-

E 2

nu-

numero (X.) venationem, quæ non sine strepitu culeusq; divini neglectione instituitur. Concordat Rescriptum Elect. Christiani II, de anno 1603. S. Danit nun. verb. so sollen auch in den Feyer Tagen die Jagten nicht angestellet werden. *Add. Andr. Elondorff, in Promptuar. Exemplor. secund. Ordin. Decalog. ad precept. 3. p. 86.* ubi refert, daß Gott einem der gewohnt war alle Sontage und zwar unter habender Predigte zu jagen/ so sehr gestrafft / daß ihm sein Weib ein Kindlein mit einem Hundes-Kopffe gebahren. Sacris verò non neglectis, quin feras, quas vocant, minores, animi saltem delectandi gratiâ, vel bestias nocivas atque rapaces, necessitatis ergo, aliquis insequi possit, nullus dubito. Prohibentur quoque secundum Jus Canonicum die dominico genuum flexio, c. 2. §. 1. X. h. t. ac jejunium, c. 14. X. de V. S. de quibus in conflictu videbimus. Quid de nundinis sentiendum, infra explicabimus.

Th. XXXV.

Cessat verò animadversio hæc (1.) in emancipatione; idem judicium esto (2.) de manumissione, l. 2. in pr. & l. 8. in fin. C. de Fer. Licet namq; operibus profanis non sit utendum die solis, sed audiendum & meditandum verbum Dei, ut injungitur in tertio præcepto Decalogi; conceduntur tamen (a.) opera Sabbati sanctificationem & gloriam Dei non impediunt, *Osand. ad cap. 5. Joh.* Unde non omnes actus voluntariæ Jurisdictionis diebus Dominicis ritè peraguntur, l. omnes 7. vers. in eadem. C. de Fer. Du. Struv. Exerc. 5. b. 35. in Synagoga. Jur. Civ. His adde (ß.) decidendi rationem desumptam ex l. 1. C. Theodos. de Fer. gratum & jucundum esse, illis diebus, quæ sunt maximè votiva, compleri; jam verò emancipatio & manumissio sunt maximè votiva, h. e. maximè voto desiderantur, cum emancipatione desinant libri in potestate parentum esse, §. præterea. 6. Just. quib. mod. jus patr. potest. solv. manumissio liberet à potestate dominica, in pr. Just. de libere.

add. Brunnem. ad l. 2. C. de Fer. n. 6. Idem volunt (3.) de ad-
ptione Marant. p. 4. dist. Jud. 16. n. 80. Hahn. ad Wesenb. n. 6.
b. t. Idem (4.) de unione prolium testatur Dn. Schilter. Exer-
cit. Theor. Pract. ad π. 7. tit. de Fer. b. 26.

Th. XXXVI.

Quoad Emancipationem aliàs (de quâ in n. i. th. preced.)
opponi posset *l. quin etiam*, 55. ff. de R. N. Emancipatus enim
non est amplius in familia, sed extraneus, nec amplius de
jure civili cognoscitur pro filio, quia emancipatus amittit om-
nia jura filii quoad jus civile, *Ant. Fab. in Jurispr. Papin. pr.*
10. Illat. 2. tollit & emancipatio pietatem patri de jure civili
debitam, l. ult. in fin. ff. si à parente quis manumiss. Anton. Fab.
diçt. pr. 10. illat. 3. ergo emancipatio non est votiva,
plus hîc est in conclusione, quam in præmissis. Deinde e-
mancipati liberi jure quidem civili nihil juris habere dicuntur
in *§. emancipati. 9. Inst. de hered. que ab intest.* propter ea,
quod nec sui heredes, nec agnati sunt, *lib. 2. Inst. Caji. tit. 8. in*
pr. & §. 3. l. 1. in pr. ff. Unde cognati. Prætor autem, naturali
æquitate motus, admittit emancipatos, *diçt. §. 9. idemq; postea*
sancitum in *Nov. 118. c. 1. in pr.* Nec dubium est, quin Novel-
læ sint portio juris civilis, *vid. Heig. ad tit. Inst. de hered. que*
ab intest. c. 5. n. 26. & 28. tradens, de jure quoq; Codicis eman-
cipatos vocari ad successionem, per *l. fin. C. de legit. hered.*
ubi tamen jus Prætorium allegatur. Ad *diçt. l. ult.* responde-
tur, ibi pietatem poni pro potestate, nam & hæc in pietate
consistit, *l. divus. 5. ff. ad L. Pompej. de Parricid. Cujac. 11.*
quæst. Pap. ad diçt. l. ult. Aliter respondet *Fab. diçt. illat. 3.*
distinguens inter civilem & naturalem pietatem.

Th. XXXVII.

Sed, an hæc emancipatio die solis vel alio festivo in acta
insimul referri debeat, quaritur? Scripturam, sive acta, de

E. ?

necesse-

necessitate non requiri, docent *l. 2. C. de Emancip. liberor. l. 11. C. de Fid. instrum. Heig. ad §. 3. n. 2. Inst. quib. mod. patr. pot. solv.* Dissentit *Donell. 2. Comm. c. 26.* pro quo facere videtur *l. 3. C. de Fer. in fin.* ubi acta super emancipatione vel manumissione non prohibentur in diebus festis. Sed sensus est, quod emancipatio vel manumissio non prohibeatur peragi vel fieri in die festo. Deinde si verba finalia *l. cit. 8.* essent intelligenda de scripturâ sive insinuatione, inde tamen non efficeretur, acta esse necessaria in emancipatione. cum & frequentioris usus gratiâ, mentio fieri soleat actorum.

Th. XXXIIX.

Alias (5.) officia misericordiæ, per quæ Sabbathum non violatur, *Luc. 14. v. 1.* exerceri licitè possunt. Hinc Poëta: Non recte servat legalia sabbatha culta, qui pietatis opus credit in his vetitum. Sunt autem tales, agroti visitatio, ejusq; tam animæ, quam corporis sanatio, *Calixt. l. 4. c. 2. Concord. Evang.* hominis è periculis liberatio, carcerati defensio, (quia & hic est persona miserabilis *Marsl. de Bannit. verb. Carcerati. n. 13.* & ipsorum causa dicitur pia *ibidem n. 14. Cala, de mod. probandi. Gloss. 1. §. 1. n. 96. fol. 34.*) boni consilii communicatio, corporum mortuorum sepultura: & licet hanc apud Romanos fuisse illicitam die feriato referat *Columella de R.R. lib. 2.* attamen eandem inter actus misericordiæ Romanos numerasse satis indicant loca *Quintiliani*, illam misericordiæ & religionis nomine insignientis *lib. 12. c. ult. Instit. Orat. & Seneca*, qui illam misericordiam & humanitatem appellat, *add. Ulp. l. at si quis. §. interdum. D. de fun. act. Modest. l. quidam in suo. de Cond. Inst.* propterea nec hosti deneganda, *vid. Grot. l. 2. c. 19. §. 3. de F. B. & P.*

Th. XXXIX.

Sic (6.) peraguntur die Sabbati, quæ differri non possunt, item (7.) quæ Reip. interest expediri, ut investigatio latro-

latronum, *l. penult. C. h. t. eorumdem ad furcas suspensio, vid. Arnold, de Reyger, in Thesaur. Practic. verb. feria. Idem de puniendis hæreticis statuit Andr. Vallens, in parat. Decret. n. 7. h. t. debitoris de fuga suspecti detentio, ut vel satis det, vel detentus maneat, Sabycet. ad l. fin. C. de Fer. Angel. Aretin. ad §. idem juris. Inst. de Except. n. 48. His adde custodiam ac disciplinam militarem, vigiliasq; *l. pen. ff. h. t. (8.)* quæ pertinent ad annonam publicam (sc. in iis, quæ alio die haberi non possunt) vel (9.) ad cultus divini ac feriarum tuitionem, litiumq; sublationem, *l. fin. C. h. t. Bernh. Scotan. Exam. Jurid. ad tit. ff. de Fer. q. 6.**

II.

Idem (10.) de bello affirmare conabor cum Nicol. Casino de Regno Dei *Diff. 76. p. 236.* in casu sc. necessitatis non solum propter *c. 15. XXIII. q. 7.* ubi Pontifex disertis verbis feriis Quadragesimalibus hoc licitum in casu necessitatis pronunciat; verum etiã ex regulâ communi: ubi à privato vel alio, qui in nostras nihil juris prætere personas valet, intentatam vim vi quocunque tempore repellere licet, *l. 1. ff. de vi & vi arm. Wesenb. Consil. 10. p. 1. n. 4. & 25.* Sic in Codice Sacro, Israelitas die septimo septies urbem Jericho, dum illam oppugnarent, ambiisse legitur *Josua 6. 15.* simile exemplum refert *Herm. Hermes, in fascic. Jur. Publ. cap. 11. n. 135. q. 3.* quod Anno 1512. d. 11. April. in festo Paschatis à Pontifice & Maximiliano I. Imperatore facta fuerit celebris illa expeditio apud Raveanam, ubi tringinta millia cæsi. Addatur *Everhard. Wassenberg. de Bello Bohem. p. 18.* tradens nunquam imminenti victoriæ (à parte Cæsarianorum) manifestiora signa apparuisse, quam die Dominico, quo per totum orbem Evangelium legebatur: *Datæ Cæsari, quæ sunt Cæsaris.* Sed quàm stulta imbuti fuerint opinione Judæi, videre licet apud *Joseph. l. 12. c. 8. Antiq.*

Cum

Th. XLI.

Cum quoque secundum *Thomam 2.2. q. 122. a. 4.* nullius spiritualis actionis exercitium sit contra observationē Sabbati, & non æque, ac servilia opera, prohibeantur liberalia, docente *Andr. Vallens. in parat. Decret. n. 10.* juri (11.) operam dans die Dominico non peccabit, etli sint, qui dissentiant, existimantes totum diem juxta *c. 16. de Consecr. dist. 3.* hymnis tantum & Psalmis consumendum esse. Distinctione quidem rem controversam sopire conatur *Nicol. de Tudeschis ad c. 1. X. de Fer.* inter studium, quod lucri, & quod veritatis eruendæ gratia suscipitur. Verum nec hunc audio, opus enim suapte natura liberale propterea, quod mercedis gratiâ exerceatur, non sit illiberale & servile, sed merces & lucrum est tantum accidens respectu operis liberalis & servilis, *Laym. Theol. Moral. l. 4. tr. 6. c. 2. n. 4. p. 159.* Quare cum *versicul. Job. Baptist. Caccialup.* (Qui vult Sanctorum celebrare singula festa, non poterit clarè cum Codice scire Digesta) contenti vivimus, & Lect. B. aa *Magnif. Schröt. Cas. Consc. Cas. 43.* ubi dissentientium satisfacit, remittit. Quod de studiis, illud & de ceteris actibus liberalibus dicendū: Sic scribere, quod ad primam artem liberalem pertinet, transcribere, item pingere, si absq̄; magno apparatu fieri possit, licitum est; idem judicium esto de typographis, qui characteres ordinant, secus de iis, qui libros imprimunt, *cit. Laym. l. 4. tr. 6. c. 2. n. 3.*

Th. XLII.

Sic diēs solis (12.) modicum iter jucunditatis gratiâ rectè instituitur, *Luc. 24. v. 13. Act. 1. v. 12. Andr. Vallens. in parat. Decret. n. 10. de Fer.* Quod & Judæos ut licitum agnovissè, patet ex *Matth. 12. v. 1. & seqq.* ubi Apostolos non propter ambulationem, sed spicarum vellicationem saltim reprehenderunt: interim hoc ad certum præfixumq̄; terminum restrinxerunt, de quo transgressorumq̄; penā pluribus agit *Seld. de Jure N.*

C. iuxta Discipl. Hebræor. l. 3. c. 9 Christoph. Dauberstadius
in dispos. Dom. Evang. p. 2. pag. 631. Minime interim,
 quæ diximus, ad eos, qui iter curribus equisq; onustis faciunt,
 extendere volumus, nisi duro necessitatis telo ad hoc adigan-
 tur: tunc enim semel ingressum iter continuari potest, affir-
 mante *Laym. l. 4. tr. 6. c. 2. n. 5.* Sic peregrini aurigæ vinum
 & alias merces, sine præjudicio tamen incolarum, vehere pos-
 sunt, quamvis rectius, exemplo cubicularii illius Regii, cujus
 fit mentio *Act. VIII. v. 28.* allaborandum eò, ne cultus divinus
 impediatur. *Add. sæpius cit. Erneuerte Kirchen-Ordnung in*
den Erz- und Stifftern Mäynß. verb. Wann auch etwa frem-
 de Fuhr-Leuchte oder Wein-Käuffer vorhanden/ so zu eylen/ und
 nicht in die Länge mit schweren Unkosten still liegen können/ so
 lassen wir geschehen/ daß zu Zeiten Sonn- und Feyer-Tage besin-
 dender Nothurst halben/ dieselbe nach gehaltenen Predigt ihre Lad-
 dung thun mögen/ jedoch daß solches zu keinem gemeinen vorsächli-
 chen Mißbrauch so wol bey den Inheymischen/ als Ausländischen
 nachmahl gezogen/ sondern allein nach deme es die Nothurster-
 fordert/ nachgegeben werde.

Th. XLIII.

An igitur dies Solis quoq; (13.) est feriatas in opere
 Rustico? Negativam sententiam reperi apud *Bart. ad. l. 3. c.*
de Fer. ubi dicit, inquit, dominica feriata est in omnibus, præ-
 terquam in opere rusticali. Verum etsi in *dict. l. 3.* ruri positus
 permittitur libera agrorum cultura, non tamen id generaliter
 accipiendum, quali in feriis destinatis cultui divinæ Majesta-
 tis concedatur rusticis inservire liberè culturæ agrorum.
 Videndum enim, num necessitas imminet & periculum sit
 in mora. Nam ratio legis ponderanda, quæ affertur in *fin. dict.*
l. 3. ne sc. occasione momenti percat commoditas coelesti provi-
sione concessa, videndum, ne illo momento, sive tempore, quo
occafio succurrendi annonæ, præbetur, abeunte, publica uti-
litas

litas annonæ negligatur, per *l. 3. ff. de damn. infect.* Sic in *c. fin. X. de Fer.* permittitur tempore necessitatis exercere iudicium cum consensu partium in feriis solennibus. Ac in regionibus maritimis, in quibus homines ex halecum piscatione potissimum victitant, licet die Solis ad illorum capturam concurrere & laborare, cum non semper, sed certis saltem temporibus copiam halecum mare agat in littus, *c. licet. 3. & ibi Cujac. X. de Fer.* ubi solum excipiuntur majores anni solennitates, ut festum Nativitatis Christi, Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, in quibus occupatio circa capturam halecum prohibetur, *dist. c. 3.* Idem & de thinnis, de quibus *vid. Franzius in Histor. animal. p. 3. c. 4. pag. 765.* & aliis piscibus, qui solum uno anni tempore eodemq; brevi capiuntur, refert *D. Soto, l. 2. d. 7. & J. 9. 4. art. 4.* simili modo in Thuringia & hic Jenæ tempore vindemiarum, post concionem matutinam, colliguntur uvæ, & mustum inde exprimitur die Dominico.

Th. XLIV.

Possêt in contrarium quis moveri *Nov. 54. Leon.* ubi dicitur, quod in *dist. l. 3.* dehonestetur dies Solis, nec agriculturæ diligentia, sed Solis virtus, quando Deo visum sit, fructuum abundantiam suppeditet; ideo & agricolis injungitur ab opere rustico vacare: propterea, quod futile sit ratio, quam protulit Constantinus Imperator in *dist. l. 3.* frequenter evenire, ut non magis aptum tempus, quam dies Dominicus reperiat, quo frumenta sulcis, vel vineæ scrobibus mandentur. Sed tamen eatenus saltem approbata videtur Constitutio Leonina, quatenus *cit. l. 3.* generaliter loquitur, agrorum & vinearum culturæ inservire licere & die Solis, *Alber, ad dist. l. 3.* Diem quippe sabbati sanctificare debemus. Et si enim Israëliticâ Republicâ sublatâ & Leviticis ceremoniis abrogatis, non eâdem severitate observatio diei dominici urgenda sit, neq; nos ita strictè, ut Judæi, ad externum otium in diebus festis alligati

gati sumus, nostrum tamen erit cessare à politicis & œconomi-
cis operis, & Magistratus procurabit, ne tempus audiendis sacris
concionibus destinatum tribuatur tractationi rerum profana-
rum, *Osiand. ad dict. c. 15. Num. Joh. Maldonat. ad c. 5. Joh.*
n. 12. Imperator autem in *cit. l. 3.* operas rusticas, ut ex finali-
bus verbis colligitur, non generaliter, sed, ut dictum est, im-
minente necessitate die Solis indulget. Quæ necessitas etiam
attenditur in sacris literis, *Luc. XIV. v. 5.* Et cum David fame
premeretur, sacros panes, quos, juxta constitutionem Legis
Mosaicæ, nemini, nisi solis Sacerdotibus, qui erant de genere
Levitico, manducare licebat, edit, *1. Reg. 21. v. 6.* Ubi neces-
sitate excusabatur David, quod, quamvis de tribu Judæ, nec
de genere Levitico esset, panibus sacris ad famem sedandam
vescebatur. Deinde *Marc. 2. v. 23.* discipuli Christi velle-
bant spicas die Sabbati, non ut in illo laborarent, sed ut corpus
reficerent. Et Sabbatum cedebat necessitati propter famem ur-
gentem discipulos, *Joh. Osiand. ad dict. c. 2. add. Joh. Adam.*
Osiander in tract. de Sabbatho pag. 184. & seq. Unde *Damboud.*
in prax. crim. c. 119. n. 17. pastores nominat irreligiôsè reli-
giosos & nimium rigidos, qui tempore messis non ferunt, ru-
sticos die dominico & sereno triticum in vehi, quamvis metus
adsit, ne postero die pluvia frumentum in agro retineat. Non
malè igitur faciunt pastores pagani, sed suis suorumq; parochi-
alium commodis prospiciunt atq; consulunt, si conciones
horis habeant matutinis, ne sacris etiam diebus rusticorû à fa-
ciendo opere, si tempus exigat, detineantur. Quod constitu-
tio Eichsfeldiaca egregiè confirmat *C. 1. §. Ebenmâssig:* cujus
verba huc transcribere non piget, ad hunc enim modum illa:
Zur Grund- und Herbst-Zeit / wann auff die gebotene Sonn- und
Fest-Tage / eine besorgliche Noht fürfallen solte / werden sich un-
sere Pfar-Herrn mit unterredung eines jedwedem Orths Be-
ambten oder Schultheissen / auf der Unterthanen Ansuchen mit
Er-

Erlaubniß deren auf solche Zeit nothwendiger Arbeit / nach ver-
richtem Gottes-Dienst / altem Herkommen und Gelegenheit
nach / der Gebühr zu bezeugen wissen.

Th. XLV.

Sed an (14.) pinlere licet jure Justiniano in die Domi-
nicâ ? dicendum primâ fronte secundum Justinianum vide-
tur, quod sic : Nam pistoriæ causæ rectè tractantur diebus
quoq; feriatis, *l. 5. C. de Fer. Cujac. de divers. tēpor. præscript. c. 17.*
Quemadmodum autem necessitas svadet primo quoq; tempo-
re causam pistoriam, ut de penu nobis prospiciatur, & in
promptu habeantur panes, *dict. l. 5. Duar. ad tit. ff. de fer. c. 1.*
ita eodem modo necessitas postulat molarum usum adhibere
feriatis quoq; diebus. Sed, uti dictum est, Jmpp. in *dict. l. 5.*
denegant exceptionem feriarum in causis pistoriis, si sunt ferix
æstivæ vel autumnales, nec quoad ferias cultum divinum
concernentes, *l. omnes. 7. in fin. h. t. Az. o. in comm. ad cit. l. 5.*
Ergo die Dominico pinlere est prohibitum, *dict. l. 7. in fin.*
Videmus interim in aliquibus locis frumenta moli die solis,
quæ consuetudo, sita est introducta, abstracto jure civili, non
destituitur ratione, quando præsertim id sit tempore nocturno:
siquidem & Laodiceæ Concilii *can. 29.* concedit non cessare ab
opere, vitæ tolerandæ causâ, post preces solennes Deo in Ec-
clesia additas, *Cujac. ad c. 3. X. de Fer.* Pro ejusmodi quoq;
statuto vel consuetudine facit *l. 3. vers. ruri. C. h. t.* Idemq;
(15.) de Zythopoijsa statuerenō vereor, siquidem & Cerevisia est
res, cujus quotidianus est usus, & ad victum perquam
necessaria, *vid. Zythand. à Budes, de Jure braxandi. p. 2. c. 2.*
n. 27.

Th. XLVI.

Rebus, quæ die Dominico licitè peragi possunt, annu-
merabimus (16.) convivia, *vid. Petr. Ravanell. in Bibliothec.*
sacr. vocab. Festum. n. 6. sed ea, quæ neq; sunt inhonesta, neq;
divi-

divinum cultum impediencia. Cujus rei si vis, ut sistatur tibi
 probatio, sistam ipsam veritatem Christum, qui neq; con-
 via apparere, neq; iis interesse interdixit, aut, hominem pium &
 fidelem hoc facere, indignum reputavit, sed ipse invitatus ap-
 parere voluit. Etenim apud *Luc. XIV. v. 1.* relatum legimus,
 quod Sabbatho intraverit domum Principis Phariseorum ad
 manducandum panem, quod juxta interpretationem *Osiandri*
 nihil est aliud, quam ut cum ipso & reliquis LL. peritis, quo-
 rum in *vers. subseq.* fit mentio, una pranderet. Illi autem viri,
 cum Hierosolymis magnâ in dignitate vixerint, nullum est
 dubium, quin etiam convivium lautioribus epulis instructum
 habuerint. Exemplo huic Christi lubet adjicere, idq; magis ad
 habendum nostram dilatandam, quam confirmandam (quum ve-
 rissimum sit quod in eâ volumus) quod Christiani veteres sæ-
 pius diebus sacris Agapas, uti in *Codice Canonum Can. 70.* ap-
 pellantur, instituerint, quæ à repotiis sic differebant, quod illæ
 extra nuptias, hæ verò absq; nuptiis esse nequibant, *Rofn. 1.*
15. c. 37. atq; nihil erant aliud, quam publica convivia post per-
 aetiam communionem clericis & pauperibus, declarandæ chari-
 tatis & gratitudinis ergo, exhibita, *König, Cas. confc. p. 304. Ra-*
vanell. loc. cit. sub vocab. Agapa. add. Gerhard. T. 5. LL. Theol.
L. de Car. 2. §. 7. f. 4. Nec officit illud *Chrysoctomi de Elec-*
tionis, in 1. Cor. 16. serm. 22. spirituali honore hunc diem vene-
 rari oportere, non convivando, nec vinum profundendo; il-
 lum enim tantum de commestatione cum ebrietate conjunctâ
 loqui demonstrat *Osiand. in tr. de Sabbat. p. 27. s.* Ex jam di-
 ctis clarum fit, minus esse illicitum ignem accendere, *vid. Kes-*
ler. in Castb. confc. p. 65. §. 4. coquere, vasa purgare &c. (quod
 & Judæis olim licuisse patet & *c. 12. v. 16. Exod.* non obstant
c. 35. Exod. v. 3.) quæ faciendæ esse olim negabant Esseni, sed ea va-
 riâ religione nimis capta, cujus mores atq; superstitione sic de-
 scribit *Joseph. l. 2. c. 8. B. J.* quod adeo superstitiosè Sabbata

coluerit, ut neq; cibum sibi nisi pridie præparaverit, ne videlicet illo die ignem accenderet, sed neq; vas aliquod transporterit, imò nec alvum purgaverit. Sed, utut hæc & similia dictis diebus concessa credimus, minimè tamen dicimus omnibus sese Ecclesiæ subtrahere prædicationemq; verbi divini negligere, licitum esse, sed ut aliqui ad minimum concioni intersint, Pater familias curabit. In quam sententiam iterum egregie disposuit **Unsere erneuere Kirchen / Ordnung / wornach sich in denen Erz und Stiftern Maynz / Würzburg ic. zu richten haben:** cujus verba hæc: **Es soll zum wenigsten in ihren Häusern eine solche Abwechselung geschehen / daß wo nicht alle / doch jedesmahl etliche Perſohnen in der Kirchen sich einstellen und neben andern den heilsamen Gottes Dienst mit abwarten.**

Th. XLVII.

Hiscæ cautelis observatis, idem (17.) de nuptiis pronuncio, (quamvis accerrimè contra hoc disputaverint Rostochienſes improbando nuptias in hunc diem relatas) tam quoad copulationem, *jung. Osander. in tr. de Sabbatho p. 280.* quam quoad convivium nuptiale. Atro quidem carbone notat eos *Mibacl. Flaveman. in Gamalog. synopr. l. 2. tit. 11. n. 4.* qui ex consuetudine diebus dominicis nuptias celebrant, cum quo consentit *Ludov. Dunte, in C.C. c. 10. q. 33. p. 293.* ubi n. 6. refert, daß Tilemannus Heshusius und sein Collega Petrus Eggerdes seynd zu N. bey nächtliger weile außgeführt / und ins E. lend verſtoffen / daß sie ernstlich über dem 3. Gebot gehalten / und Hochzeit auf Sonn. und Festtage nicht haben ge. willigen wollen / aber der Raht hat sich befehret / in sich ges. schlagen / und es geändert / und die Verſolung an solchen Männern begangen Gott abgebehten. Verum quia nuptiæ generi permittorū annumerari possunt, & consuetudo vim veritatis præse fert, quid in tali consuetudine mereatur reprehensi-

hensionem, non video. Quod enim per multas heluationes
nox in diem, & sequens dies in noctem contra naturæ ductum
mutetur, abusu adscribo, & dudum huic malo medicinam ad-
hibuere LL. latores, quod & à Reverendissimo Electore Mo-
guntino in *cit.* Erneuerte Kirchen-Ordnung c. X. S. Es sol-
len auch factum esse videmus, *verb.* daß jeder man im Win-
ter umb 9. Uhr; im Sommer umb 10. Uhr nach Hause
gehe. Quod verò de die dominico dictum, ad festum quadra-
gesimæ & adventus Christi non extendendum, *c. non oportet.*
33. q. 4. c. nec uxorem. caus. 6. q. iisdem. C. capellanus. 4. X. de
Fer. Hæ enim ferix magis per poenitentiam, quam hilarita-
tem celebrandæ. Fusius de hæc quæ stione evoluitur *San-*
chez. de Matrim. lib. 7. disp. 7. per. tot. Basil. Ponce. de Ma-
trim. lib. 10. c. 9. p. 500. Carpzov. Jurisp. Consistorial. lib. 2. tit.
9. def. 151. ubi sequens refert rescriptum: demnach uns der
Superintendens zu O. zuerkennen gegeben, daß der Pfarr zu
G. in der Wochen Jnvocavit verschießen Fasten Hanssen S.
und N. Tochter ehelich getrauet / wie ihr auß den Inschluß
zubernehmen / als begehren wir hiermit / ihr wollet ermel-
ten Pfarrer zu G. unverzüglich fordern / ihm seiner Bei-
günstigung halber ernstliche Verweissung thun / und darne-
ben untersagen / da künfftig dergleichen Klagen wieder ihm
einkommen / daß er alsdan in gebührliche Straffe genom-
men werden soll.

Th. XLIIIX.

Cum verò convivii nuptialis hilaritas maximâ ex par-
te in choreis consistat, & has diebus feriatis (18.) duci posse haut
nego. Non immeritò enim inter artes liberales numerantur à
Zefio, in Comm. ad Decret. n. 7. h. 2. saltator etiam omnes nu-
meros implens singularem aptitudinis speciem præ se ferre vi-
detur, & hæc motio, si fiat modice, non solum sanitati con-
ducit sed & præsentibus singularem lætitiâ parit. Sic Alphon-
sus

lus Rex Neapolitanus chorearum alias contemptor & hostis, cum Fridericum III. Imperatorem & Eleonoram ejus conjugem hospitio exceperisset, saltavit in publico, daturus amico rarissimum laticitæ argumentum, *vid. Nicol. Causin. de Regno Dei, Dissert. 22. p. m. 61.* Malè quidem choream definit *Wilhelm. Lugdunens.* citatus *Carpzovio*, inquit: Chorea est circulus, cujus centrum est Diabolus. Quas etiam odio prosequi videtur *Fr. Joh. Paul.* in *Schimpff und Ernst/zie. von Zangen. c. 337.* tradens: Es soll kein frommer Mann seine Frau noch seine Tochter zum Tanz lassen gehen / du bist sicher daß sie nicht als gut wieder heim kömpt/als sie ist dar gangen/sie begehren oder werden begehret/ und haben ihre Hand in einer unreinen Hand. Si verò (ut probabile) citati Autores de abusu, nocturnis, & impudicis saltationibus sermonem habeant; facile eum illis compromitto, tales enim non solum in *LL. XII. Tabb.* sunt prohibita, *vid. Crus. de Noct. c. 9. n. 11.* verum etiam in Rebus publicis nonnullis adeò restricta, ut non, nisi cum consensu Magistratus, permittantur. *Conf. sapius laudar.* Erneuerte Kirchen-Ordnung c. 7. §. Und ob wol. *ibi:* Warumb gleichwol bey unsern Pfarr-Herrn und jedes Orths Beambten und Schultheissen jedesmahl zu förderst angefuhrhet werden solle. *Ad. Offand. in tr. de Sabbat. p. 277. q. 4.* qui bene monet, satius esse quandoque concedere juventuti choreas, quam otia vitiosa, & clancularios conventus.

Th. XLIX.

Ratione processus (19.) Libellus judici offerri potest die Solis & quolibet feriato, quoniam de plano quoq; libellus dari potest: idq; verum, siue actio intentetur civilis, siue criminalis, v. g. adulterii accusatio, *arg. l. miles. 11. §. 6. ff. ad L. Jul. de Adult. Jacob. de Aren. ad l. fin. C. de Fer. Quid? quod Hedemann.* in die solis licitè putet Citationem decerni posse, *Disp. 5. th. 15. in not.* ubi ait: non omnes actus diebus feriatis con-

quiescunt, sed citationem die feriato ad diem non feriatum re-
cte decerni, cum hic citationis actus sit extrajudicialis, atque
ita cesset ratio probationis, quæ afferri solet ex *c. 1. fin. X. de
fer. Gail. 1. obs. 53. n. 5. & Harpr. disp. 1. Process. 2b. 167.* Sic
Castr. ad l. fin. n. 2. inquit: commissionem citationis, sive de-
cretum judicis & mandatum, quo injungitur apparitori, ut
citet, posse fieri die in honorem Dei feriatâ; cum nulla requi-
ratur cognitio, *arg. l. actus, s. in fin. C. de Fer.* Dissentit
Jacob. Butrig. in Comm. ad l. fin. C. h. t. ex hac ratione, quod
illa prima pars citationis, nempe præceptio judicis, sit quæ-
dam sententia interlocutoria, per *l. cum Clericis. 25. in fin. pr.
& l. omnes. 33. in pr. C. de Episcop. & Cler.* Verum supplica-
tionis narratis, quoad decernendum processum & citationem,
creditur, *l. cum quadam. penult. §. 1. de Jurisdic. Gail. 1. obs. 31.
n. 1.* Nec *l. 25. & dist. 1. 32.* evincitur, mandatum sive præ-
ceptum judicis citandi reum esse sententiam interlocutoriam,
cum & in hac opus sit cognitione causæ, *arg. l. 39. ff. de Adopt.*

Th. L.

Idem dicendum (20.) de citationis insinuatione, *Car-
dinal. Tusch. conc. 100. n. 1. lit. F. Hahn. ad Wesenb. h. t. n. 5.*
*Ronig in Process. c. 33. in fin. verb. der Fron möge auf eine Feyers
Tag vorladen. Arnold. de Reyger. Disp. 2. proc. 6. 21. in not.* quia
non refert, quo tempore quid agatur, sed in quod tempus effe-
ctus rei dirigitur, *l. in tempus. 2. in pr. ff. de hered. inst. jung.
Vans. de Nullitat. in process. Rubr. 14. n. 119. cum Rot. decis. 367. We-
senb. ad tit. de Fer. Andr. Vailens. Decretal. h. t. n. 13.* qui
putant, actum citationis non esse judicialem, sed extrajudicia-
lem, & sic cessare rationem *c. 1. & fin. X. h. t.* imò insinuatio-
nem esse facti, nec fieri per judicium, sed per nuncium & nota-
tarium, vel per literas nullamq; causæ cognitionem requi-
rere, *c. prudentiam. c. cum contingat. X. de offic. delegat. c.
eum parati. 19. X. de Appellat.* Contrarium tuetur *Specul. de*

G

Cisat,

Citat. art. 10. n. 3. Wurms. l. 1. pract. observ. tit. 6. obs. 4. Trentl. vol. 1. Disp. 4. d. 4. lit. C. ibiq; Hunn. cit. vol. 1. Disp. 4. d. 4. Mynsing. cent. 1. obs. 77. in fin. Goldstein. in Process. tit. de Fer. qui vult, citatum die festo, ut compareat ad diem non feriatum, non teneri comparere (secus in feriis rusticis, ubi sui copiam facere debet, cap. fin. X. de fer.) partim quod processus sit ipso jure nullus, l. 2. in fin. C. h. t. partim quod dies dominica ita semper honorabilis & veneranda sit, ut à cunctis executionibus excusetur, nulla quinquam urgeat admonitio, taceatq; apparitio & horrida vox Præconis. l. fin. C. de Fer. (Apparitores enim sunt, qui in jus vocant, & iussa Magistratus exquuntur, l. 5. §. 13. ff. de Reb. cor. qui sub. tut. Donell. ad l. 5. de in jus vocand. n. 14. Præco quoque in jus vocatum auctoritate magistratus, Rosin. 1. Antiq. c. 48. cujus vox dicitur horrida, quia sæpè reis molesti sunt apparitores & præcones per executionem citationis, vel propter suam in jus vocationem, vel ut Gothofred. in not. ad l. fin. C. de Fer. habet, quia sæpè eliguntur præcones vocalissimi & stentoreæ sive horridæ vocis) Atqui negari non potest, quin in jus vocationis insinuatio sit executio, sit admonitio, sit apparitio: Igitur cessare & tacere debet die dominicâ. His adde, quod in c. fin. X. de Fer. jubeantur die dominica omnes quiescere processus. Ast, quicumq; fuerit, inficias ire nequit, quin executio citationis ad processum pertineat: quocirca die dominicâ citatio fieri non potest ad diem non festum. Sed ego ad cujusvis argumenti minorem respondeo negando: Falsum quippè est, citationis insinuationem esse & importare actualem apparitionem & executionem, vel ad processum spectare hoc modo, ut pars citata eo ipso die, quo citata est in judicio compareat, sed tamen immodò post se trahit admonitionem de imposterum comparendo, Johann. Monach. in process. part. 3. c. 5. n. 17. breviter: constat insinuationem hanc non esse actum jurisdictionis.

ditionis contentiosæ, sed eam saltem præparare, adeoq; tanquam extrajudicialem, ut jam ante monitum, & omitti & suscipi diebus feriatis posse, in quo textibus citatis praxis quotidiana minimè adverfatur, *add. Gail. d. obs. 53. n. 7.* Dinctionem hinc faciunt *Jac. Butrig. & Castrens. ad l. sepe cit. C. de Fer. inter diem solis & cæteros dies festos;* quod scilicet die solis prohibitum sit insinuare citationem, non verò in aliis diebus festis, *add. Dn. Nicol. p. 1. c. 4. n. 10.* sed huic reponere valeo generalitatem concessæ insinuationis hæcenus satis enucleatam pariter atq; deductam.

Th. LI.

Tertia pars citationis est relatio nuntii de legitimè facta citationis insinuatione, *Wesemb. in parat. ff. de Fer. n. fin.* quæ relatio, nisi ex actis appareat, non valet citatio, *Wesemb. dict. n. fin. Myns. Cent. 1. obs. 77. & König. in Process. c. 24. n. fin.* Eam (21.) rectè die solis ad acta registrari posse, Praxis edocet. Putat quidem *Myns. dict. obs. 77.* quod de jure communi non habeat locum illa relatio nuntii in die festo, sine dubio motus *l. fin. S. 1. in verb. taceat apparitio, præconis vox horrida silesceat.* Verum illa verba non sunt intelligenda de relatione citationis factæ, quasi illa citatio, die solis vel aliis feriis peracta, sit nullius momenti. Neq; enim Judici vel notario causæ vox præconis vel apparitoris, indicantis quomodo commissam citationem expederit, est horrida atq; timenda, *Jacob. Butrigar. & Castr. ad l. fin. præsertim cum nec præsentia partis opus sit, quâdo fit relatio nuntii, Bart. ad l. 14. n. 10.*

Th. LII.

Testium examinatio (22.) die feriato licitè peragitur *Gloss. Clem. un. de offic. Delegar. Dom. Card. Tusch. Conc. 100. n. 8. lit. F. Rebuff. art. 1. Gloss. un. in fin. de Reprobat. test. Ruland. de Commissar. p. 1. l. 5. c. 3. n. 6. 7. & seqq. Rosbach. in Process. p. 1. c. 58. n. 7.* Dissentit *Perex. in prælect. ad. Cod. n. 10.*

h. t. & quodammodo *Ungepairt*. solos excipiens testes senes
& valetudinarios, in *Comment. ad Decret. n. 22. h. t. add. Brun-*
nem. ad l. ult. C. h. t. n. 5. Sed hi quam maxime, occupati sunt
circa iuramentum, quod à teste in die dominica præstandum
esse nolunt; præprimis si attestati n. testium, quando in tem-
pora longiora differtur, parti non singulariter præjudicet. Idem
iudicium (23) esto de appellatione tanquam re favorabili,
Andr. Vallens. in parat. Decretal. n. 14. h. t. Nicolai in Process.
p. 2. c. 3. n. 22. Tusch. concl. 96. n. 7. lit. F. & hoc probari posse
videtur per *arg. l. 1. C. h. t.* Consuluerat etenim Verinus Impp.
an feriæ repentinæ prodesse appellanti, ne tempora appel-
lationum, feriis illis durantibus, current, ubi rescripsere Im-
peratores, tempora appellationum esse continua, nec augeri
propter ferias, idemq; esse, ac si nullæ feriæ essent indictæ, *cit.*
L. 1. quod tam de interponendâ, quam prosequendâ appella-
tione verum esse autumo: Nec quicquam me movet, quod in
appellatione quidem interponendâ parum referat, num feriæ in-
cidant, nec ne, cum ille actus non sit iudicarius, & proinde fe-
riatis quoque diebus expediri possit, per *l. miles. II. §. 6. ff. ad*
L. Jul. de Adult. non autem licet prosequi appellationem in
diebus feriatis, per *l. 5. ff. de Fer.* tempus igitur prosequendæ ap-
pellationis non erit continuum, sed subtrahentur feriæ. Con-
trarium siquidem deciditur in *l. tempora. 2. §. pen. ff. de tem-*
por. appel. & in l. 1. C. h. t. nam quoad iudiciales actus, con-
cesso tempore utili, ratio habetur feriarum, *cit. l. 5.* non etiam
in tempore continuo, *l. 1. c. h. t. Azo. & Castr. ad cit. l. 1. Cu-*
jac. in parat. h. t. add. Mynsing. Cent. 3. Obs. 15. n. 12. Sed quid
si finis dilationis atque ita terminus incidat appellanti in diem
feriatum? *Bald. in Comm. ad cit. l. 1. n. 1.* inquit, tempus pro-
rogati, si in termino sint feriæ repentinæ, ita tamen, ut usurpetur
restitutio in integrum contra dilationem dilabentem pro-
pter ferias repentinæ, nec subveniri quoad ferias solennes, per
l. 26.

l. 20. §. 7. ff. ex quib. caus. maj. sed ex eo ipso, quod propter re-
pentinas serias usurpanda est restitutio in integrum in prole-
cutione appellationis, colligitur, tempus esse continuum, *vid.*
Maurit. in tr. de rest. in integr. c. 43. & 356. In Camera Im-
periali tempus prosequendæ appellationis non currit, *Gail. l.*
obs. 141. n. 7. aliter se rem habere in inferioribus judiciis, docet
Myns cent. 6. obs. 12. n. 6. Sed nec in Electorali Aulico, nec, uti
constat, hic, Jenæ, in Judicio provinciali fatalia prosequendæ
appellationis ita præcise attenduntur, *Moller. lib. 4. semestr. c. 32.*
n. 3. quando appellantis non evidens desidia & culpa depre-
henditur, *vid. Fachin. 1. contrav. 79.*

Th. LIII.

Actibus, qui licitè diebus solis peragi possunt, annue-
randam (24) censo Fidejussionem, Quamquam enim in *l. fin.*
§. 1. C. de Fer. injungatur, ne fidejussionis flagitetur exactio,
hæc tamen verba non prohibent generaliter quamvis fide-
jussionem die Dominico fieri. Hinc *Az. o. in Comm. ad l. cit. fin.*
fidejussionis verbum in *l. cit. fin. §. 1.* intelligi ait de fidejussio-
ne v. g. iudicio sisti, vel iudicatum solvi; quia non simpli-
citer prohibetur fidejussio, sed ne fidejussionis flagitetur ex-
actio, quod multo magis probabile videtur ex *§. presenti. 7.*
hujus leg. fin. ubi pacta & contractus, qui pactorum species
sunt & fidejussionem sub se comprehendunt, diebus Domini
conceduntur. Contradicit mihi *Anton. Hering. in tract.*
de Fidejus. c. 12. n. 19. inquiens: Ni casus incideret, quo die
dominico extra casum probabilis & extremæ necessitatis con-
tractus aliquis scienter esset celebratus, & desuper fidejussio
præstita, non vercor talem contractum & talem fidejussio-
nem penitus annihilare, propter *l. 2. in verb. reliqua causa*
vel lites quiescant. c. b. 1. Non enim saltem lites, verum et-
iam causæ jubentur quiescere. Causæ autem opponitur liti, *l. 10.*
C. de transact. Deinde non tantum iudices, verum & urbanæ
ple-

plebes, & cunctarum artium officia venerabili die solis quiescere jubentur in *pr. l. omnes. 3. C. de Fer.* Plebem ac artes mechanicas oportet ab officiis, quæ diebus profectis in officinis exercere solent, abstinere. Officium interdum significat eos, quæ apud officium sive in loco officii sunt, ut recipiant cautiones, *l. illicitas. 6. §. ne tenuis. 5. de offic. presid.* Unde apud officium deponere est deponere in loco, in quo officiales consistunt, *l. 7. §. fin. qui satisd. cog.* Interdum enim apud acta, interdum apud officium, sive in loco, ubi sunt officiales, cavetur, *l. cum. 17. ff. de in jus. vocand. & ibi Anton. Fab. in Rationalib.* Sed in *dict. l. 3.* officia sunt, quæ plebs exercere solet diebus profectis, illa die Dominico quiescant, tabernæq; & officinæ claudantur, per *dict. l. 3.* Ergo etiam tam extrajudicialis, quam fidejussio judicialis die solis prohibita videtur. Tandem in *dict. l. fin. §. 1.* interdicitur fidejussionis exactio, nec distinguitur inter judicialem & extrajudicialem fidejussionem. Ergo nec nos distingvere debemus, *l. 8. de Public. in rem act.* Verum, ut *Heringio* respondeam, in *dict. l. 2.* appellatione causæ non, nunquam venit lis, ut in *pr. §. Si quis. 32. Inst. de Action. & l. 12. §. 3. C. de Judic. Cujac. ad Nov. 69.* nec particula sive semper diversas species, sed aliquando aliud denotat, & interdum explicat vocabulum præcedens, ut appareat, de quo casu sermo fiat, nempe de lite. Videtur quidem in *dict. pr. l. 2. C. h. r.* appellatione causæ non denotari is, cum præsertim permittatur die Dominico emancipare l& manumittere, reliquas verò causas quiescere debere præcipiatur. Verum causas in *dict. l. 2. h. r.* non referri ad fidejussionem vel contractus, colligitur, ex *verb. seqq.* dum Imperator inquit *agendarum causarum tribuatur licentia.* Verbum igitur *causæ* in *dict. l. 2.* sejuncturus à lite sumat illam differentiam, quæ est inter controversiam & litem, quatenus lis est tractatus judicialis, incipiens à lite contestata, *l. 5. in pr. de*

de pet. hered. & ibi Cujac. Præterea ad alleg. pr. l. 3. de Fer. di-
co, plus esse in conclusione, si quis argumentatur: Urbane
plebes & cunctarum artium officia venerabili die solis quie-
scant. Ergo nec fidejubeant, vel non contrahant. Quies nam-
que est laboris intermissio, *Goelen, in Lex. Phil. ad vocab.*
quies. Labor assiduus & immodicus frangit corpus & ani-
mum, nec durare potest qui semper intenditur arcus, *Coras, ad*
§. post hunc. l. 2. n. 11. de Orig. Jur. Est igitur inter alios & hic
finis diei Dominici, ut per cessionem operis sit recreatio ali-
qua, *Coras, dict. n. 11.* Sabbathum institutum est, ut otium sit
respirandi à laboribus, ac ut quies sit ab operibus civilibus,
politicis ac œconomicis, ad audiendum & discendum ver-
bum Dei, *Osiander, ad C. 56. & 58. Esaiæ, ac Zepper, in Ex-*
planat. LL. Mosaic. forens. c. 9. Potest autem quis die Domi-
nicâ contrahere ita, ne impediatur cultus divinus, ac ne fran-
gantur vires animi & corporis, ea propter die Dominico con-
troversiarum quidem forenses & lites sunt interdictæ, *l. pen. de*
fer. non extra judicialis fidejussio vel contractus, *Costal, ad l.*
n. de Fer. per dict. l. actus. §. in fin. h. t. Quod denique *l. fin. §.*
n. D. de Fer. attinet, manifestum est, Imperatorem agere de fi-
dejussione judiciali, quod probant *verb. seqq. advocatio deli-*
tescat, i. e. absint foro advocati, sit dies dominicus à cognitio-
nibus controversiarum alienus, respirent à controversiis liti-
gantes, habeant intervallum foederis, quo vinculo litis invi-
cem sunt adstricti, ad se veniant actor & reus, nihil timentes,
sive se colligant, irâ & timore deposito; subeat animos vica-
ria poenitudo, h. e. qui alterum offendit, illum poeniteat of-
fensionis, quæ poenitentia debet esse vicaria, h. e. in vicem of-
fensionis succedere. Alter id explicat *Gerbosfr. in notis*, redi-
re se debere poenitudinem per vices, id est, dies dominicos. Ex
quibus apparet Jmpp. de controversiis, nec contractibus ver-
ba facere, quasi extrajudiciales quoq; contractus essent prohibi-
biti.

biti. Deinde affertur, in *l. cit.* pacta conferant, transactiones loquantur. Licet igitur die solis pacisci & transigere, & per consequens contrahere, *Costal. ad dict. l. 2.* Novi etiam dissentientem *Donell. 23. Comm. c. 7.* cui tamen ex hæcenus fufius deducis plenarie satis fieri posse, pervasum habeo.

Th. LIV.

Porro disceptatur inter Dd. an notarius die feriato possit restamentum, instrumentum, vel inventarium conficere? placet nobis (25.) opinio affirmativa *Maranta p. 4. D. 15. n. 86. & Ayreri part. 1. obs. 6. cap. 5. num. 17.* Est quippe actus jurisdictionis voluntariæ, qui absque strepitu judiciali procedit. Divortium ab his faciunt *Brunnem. ad l. 8. C. h. t. n. 4. Flahn. ad Wesenb. n. 6. h. t.* quorum assertio vix meretur assensum. Idem iudicium esto (26.) de intimatione donationis, *Arnold. de Reyger. in Thesaur. pract. vocab. Ferie, n. 15.* ubi adhuc alios actus licitos recenset, quibus adde (27.) Salarium, de quo rectè die dominico & generaliter singulis diebus festivis cognosci potest, *Jd. sub vocab. Salarium, n. 29.* Sic (28.) Canonistæ permittunt Patrono die feriato præsentare, *Paul. de Citadin. p. 6. art. 3. n. 41. Ungepaur. in Comment. ad Decret. tit. de iur. Patronat. n. 35.* Similiter (92.) quæritur, an novi operis nunciatio die feriatico fieri possit? multi distinguunt inter nunciationem, quæ fit verbis seu jactu lapilli, & quæ fit per Prætozem: illam admittunt; hanc verò non, *vid. Arnold. de Reiger. in Process. judicial. Disput. 4. sb. 7.* ubi tamen rectè arripit sententiam eorum, qui quamlibet nunciationem fieri posse contendunt, & puto propterea, quod sit periculum, ne partes ad arma & rixam procedant, *l. si cuius. 13. S. sed si. 3. de usufr. & quemadm. quis utatur fruatur. Ungepaur. ad Decret. n. 35. b. s.* An (30.) Arrestatio hoc die fieri queat, *vid. ap. Christin. 2. dec. 158.* Et hæc de actibus licitis dicta sufficiant, plures recensent *Andr. Vallens. Henric. Zas,* & alii Commentatores

ad hanc materiam, qui tamen quammaximè comprehendì
possunt sub hìsce versiculis:

*Hec faciunt causas festis tractare diebus,
Pax, scelus admissum, manumissio, res peritura,
Terminus expirans, mora testis abesse volentis,
Cumq, potestatis patria jus filius exit.*

Th. LV.

Solennes ferix annuatim propter causam divinam re-
currentes (*vid. dissert. hujus* 8. 13.) sunt vel majores, vel mino-
res. Majoribus annuero (1.) Festum Calendarum Januarii,
de quo sequentia reperiuntur in *l. 7. C. de Fer.* Calendarum
Januariarum consueti dies octo mancipantur. Nam non solum
primo Januarii, sed & præcedente die Magistratus neq; jus di-
cere, neque sui potestatem facere consueverunt, *l. pridie. 5. ff.*
de Fer. quoniam Calendis Januarii magistratum inierunt, &
pridie ejus diei magistratus non fecerunt sui copiam, se per di-
em domi continentés, nec cuiquam aditum ad se dantes. Ad-
dit hanc rationem *Ant. Faber. ad dist. l. 5.* quod Calend. Jan.
majori majestate magistratum initari crederentur, si sui copi-
am pridie ejus diei non fecissent, cum nimia familiaritas pariat
contemptum, *l. observandum. 19. ff. de off. Præs. Quodq;*
Prætores & Coss. magistratum Cal. Jan. ingressi fuerint, appa-
ret ex *Nov. 105. c. 1. & cit. l. pridie. 5. ff. de Fer.* scilicet quia
principium anni calendæ Jan. constituunt. Etsi enim Romulo
annus erat decem mensium, *Gædd. ad l. 98. ff. de V. S. & ex*
Romuli instituto à Martio incipiebat, *Coras. l. 3. miscell. c. 12.*
n. 5. Numa tamen secundus Romanorum Rex adjecit duos
menses, Januarium & Februarium. Etsi quoq; primus men-
sis apud Judæos est Aprilis, *c. hujus. 6. dist. 76.* (ideo-
que Januarius decimus mensis) apud Romanos tamen
Calendæ Januarii inchoant annum, *C. si quis. 15. XXVI. q.*

H

7. Sa-

7. Sanè utrumq; admitti potest, Calendis Januarii Romanos magistratum inisse ac simul novum annū inchoasse, *Matth. Dresser. de Festivis diebus*. Sed hodiè Romanum Imperium planè novam faciem induit, *Heig. part. 1. q. 2. n. 3.* Cum igitur Calendis Januarii apud nos non mutetur magistratus, ideo nec propterea sunt ferix in Calendis Januarii. Deinde propter novum annum Calendas Januarii colere prohibemur, *dist. c. si quis calendas. 15. Petr. Gregor. Tholos. l. 2. Jur. Univers. c. 10. n. 28.* Romani quidem sacra fecerunt Jano; juxta versum *Ovidianum*:

Jane, tibi primum thura merumq; fero,

Et ob memoriã ætatis Saturni homines erant liberales, *Petr. Gregor. Tholos. l. 3. Jur. Univers. c. 6. n. 3.* Nos autem colimus Calendas Januarii non propter novum annum, nec respectu aliorum Deorum; sed propter festum Circumcisionis Christi. Hinc *Dresserus* inquit: Christianos novi anni initium sumere à natali Christi, neq; illum diem esse festum quod sit initium anni, sed quia cultus Deo debitus in eodem præstatur, *c. fin. X. de Fer.* In Camerâ Imperiali ferix sunt à 24. Decembr. usq; ad 6. Jan. inclusivè *part. 2. Ord. Cam. c. 33. add. Schvvanm. lib. 1. c. 25. n. 2. in Process.*

Th. LVI.

(2.) Festum Epiphaniarum, cujus tempus seu numerus dierum in *l. 2. C. de Fer.* constituuntur 15. dies: quanquam juxta *C. fin. X. de Fer.* unus tantum dies tribuatur, idq; etiam ita observatur in his terris juxta *Ordinat. Eccles. tit. 33. in verb. bis auf den 6. Tag Jan. inschließlich des sechsten Tages/* cum quotannis sexto Januarii festum Epiphaniæ habeamus, *Joh. Cæler. in Calendar. perpet. & propterea sit festum immobile, sicut & festum Nativitatis Christi immobile est, Matth. Dresser. in lib. de Festivis diebus.*

Th.

Th. LVII.

Omnis insuper cognitio criminalium quæstionum (III.)
 inhibetur quadraginta diebus ante diem Paschæ, *l. 6. C. de Fer.*
Donell. 24. Comm. c. 7. Henric. Zas. in Comm. ad Decretal. n. 1.
h. t. Non obstat *l. provinciarum. 10. C. de Fer.* Nam quod in
 quæstionibus latronum, nullum quadragesimæ tempus, nec
 venerabilis Paschæ dies excipitur, id fit, ne differatur scelerato-
 rum consiliorum proditio, quæ per latronum tormenta quæ-
 ritur, cumq; condonatio summi Numinis sive Dei facillimè
 speretur, quando multorum salus & incolumitas procuratur,
dist. 1. 10. Duaren. l. 2. disp. c. 12. & Cujac. in tract. de divers.
tempor. præscript. De jure Canonico variant tempora, quippe
 in *c. pen. 15. q. 4.* à quinquagesima usq; ad octavas Paschæ in
c. fin. X. de Fer. septem dies dominicæ passionis feriæ præscri-
 buntur. Ac *Martin. Mir. in explicat. Evang. Dom.* ait, Roma-
 no Chatolicos per sex vel septem septimanas, quæ festum pro-
 ximè præcedunt, celebrare ferias, quibus jejunii nomen dede-
 runt. Sed quemadmodum civile jus tempus quadragesimæ
 sive quadragesimale feriarum instituens, *l. 6. C. de Fer.* usus
 noster non admittit, *Anton. Faber. in Rational. ad l. pen. ff. de*
Fer. & König. in Process. c. 41. v. 1. ibi: **Welcher doch auß**
dem Gebrauch kommen ist/ ita nec jus Canonicum hac in par-
 te observatur; quia per illos in jure Canonico præfixos dies
 tantum dies Solis, & tempore Passionis Döminicæ diem Jo-
 vis & Veneris habemus pro feriis divino cultui destinatis, à
 dominicâ Esto mihi sive Quinquagesimâ usq; ad Domini-
 cum Jnvocavit, & à die Palmarum usq; ad Dominicum Qua-
 simodogeniti feriæ à forensibus negotiis dant vacationem,
Schryann. lib. 1. Process. Judiciar. obs. 12. qui inquit: Hodie
 in Camerâ Imperiali feriatos esse dies, dominicam Esto mihi,
 usq; ad diem Jovis à Festo Paschæ exclusivè. Cœterum un-
 de nomen habeat quadragesima, de quâ *l. 6. C. de Fer.* agitur,

vid. Vultej. in Jurisprud. Rom. lib. 2. c. 3. n. 91. & Matth. Dresser. in lib. de festis diebus. addens esse à Pontifice Romano circa annum Christi 130. jejunium quadragesimale inductum.

Th. LIX.

Sacri item sunt (IV.) dies Paschæ cum septem diebus tam sequentibus, quam præcedentibus, *l. 2. & l. omnes. 7. vers. sacros quoq. C. de Fer. Cujac. ad tit. ff. de divers. temp. præscription. c. 6.* Hinc in *pr. l. actus. 8. C. de Fer.* Imperatores rescripserunt, actus omnes & publicos & privatos diebus quindecim Paschalibus conquiescere debere. In *c. placida. pen. 15. q. 4.* à Quinquagesima usq; ad octavas Paschæ præscribuntur Feriæ. In *c. fin. X. de Fer.* injungitur, ut strepitus judicialis absit die resurrectionis Christi & septem sequentibus diebus. Verum nec Paschale festum hodie feris ita subicitur, sed hisce in terris duntaxat dies Resurrectionis Christi cum duobus sequentibus divino cultui vacat, *Matth. Cöler. in Comm. ad tit. X. de Fer. Ex Ordin. Cam. Imper.* sunt feriæ à die Palmarum usq; ad diem Dominicum Quasimodogeniti, *diß. c. 33. p. 2. Schvvanm. lib. 1. Process. c. 25.* vel ex Visitatorum statuto à die Palmarum usq; ad diem Jovis à Festo Paschæ exclusivè, *Job. Förstler. in Process. Judic. obs. 12.*

Th. LIX.

Cessant igitur secundum Jus civile quindecim hisce Paschatis diebus omnes actus tam publici, quam privati, *l. 8. C. de Fer.* imò differri debet exactio omnium publicorum & privatorum debitorum, nec tum temporis Debitores ad functionem annonariam sunt compellendi, *l. 7. C. in fin. h. t.* Notandum autem (1.) functionem significare solutionem, idè in *l. fructus. 18. C. de Action. Empt.* functiones dicuntur census sive tributa, quæ fundi nomine solent præstari, *Cujac. in Comm. ad diß. l. 13.* ut & *l. 4. C. de Donat.* interpretatur, *Hotromann. in Comm. ad §. 1. l. 13. C. de Judic.* dicit, quod functiones sint
in i-

intributiones & pensationes publicæ. (2.) Annonam denotare in *dist. 8. r.* quemvis redditum, per *l. fin. §. qui annonam. 8. ff. de Muner. & Honorib.* quamvis interdum aliter usurpatur, *Wejenb. in parat. C. de Annon. & Briffon. de V. S. lib. 1.* Quare functio annonaria in *l. 7. & l. 8. C. de Fer.* est prælatio census vel tributi siue in frumento, vinoq; siue in pecuniâ aliisque rebus consistat. Ad illam solutionem Census vel tributi publici nemo debet adigi in diebus quindecim Paschalibus, *l. cit. 8.* Hisce in terris, ut *thes. preced.* monitum, tres saltem dies Paschæ sunt sacri, nec quindecim. Sicut autem in illis tribus diebus Paschæ, ita & die solis omnes actus, tam publicos quam privatos, oportet quiescere, *l. ult. C. de Fer.* Huic enim pars debetur reverentia, *LL. cc.* in audiendo & meditando verbo divino, ut Deus in nobis operetur. Sed multis in locis & die solis magistratus solet exigere census & tributa.

Th. LX.

Contra vero actus misericordie hoc in festo sacratissimo nequicquam inhibendos reor, quia in operibus misericordie dierum non est habenda distinctio, *arg. c. veniam. 35. q. 9.* Hinc primo die Paschali existente propter debita, potissimum civilia, carcere sunt liberandi, *l. 9. C. de Fer. l. 3. C. de Episcopal. audient.* Idem dicendum vult *Rauchdorn. pr. c. 24.* de reis in carcere detentis ob crimen non atrox, per *pr. l. nemo. 3. de Ep. Aud.* quamvis illa ægrè ita intelligi queat, quasi simpliciter sit liberandus captivus, propter *l. Judices. 9. b. r.* de quo *vid. Alberic. de Rosat. & Castrens. ad d. l. 3.* Hinc *Barol. in comm. ad l. nemo.* inquit, omnimodò carcere captivum esse liberandum die Paschæ, subiungit tamen, de consuetudine id non servari. Et hæc liberatio in nostris quoq; denegatur terris, nisi cautio præstita fuerit idonea, *add. Excellentiss. Dn. Pras. in nos. ad Grot. l. 1. c. 2. §. 10. n. 6. de J. B. & P.* Et quid sit sentiendum de consuetudine Judæorum, quæ circa Pascha scelerati emittebantur,

vid. ipse Grot. loc. cit. ibiq. maxime Reverend. Dn. Joh. Adam. Osiander. observat. ult. p. 431. Gerhard. ad Matth. c. 27. vers. 15. pag. m. 1193. Petr. Ravanell. in Bibliothec. sacr. sub vocab. Festum. n. 6. p. 606. & sub vocab. supplicium. n. 8. pag. 68. Joh. Steller. in Defensione P. Pilati c. 2. n. 23. Interim ab hac Jure Civili usitata ex carcere liberatione excipiuntur (1.) sacrilegus (2.) adulter (3.) stuprator (4.) incestuosus (5.) raptor virginis (6.) maleficus (7.) violator monetæ (8.) homicida (9.) parricida (10.) reus majestatis, ceteriq; ob enorme delictum coniecti in carcerem, dict. l. 3. Jul. Clar. in pract. q. 46. n. 3. Sunt autem malefici, qui quovis modo deliquerunt, l. ex maleficio. 4. ff. de obligat. Ergo omnes, qui damnum inferunt, aliisque nocuerunt delinquendo, sunt in Paschalibus quoque diebus in carcere detinendi? Respondeo, vox malefici latissime patet, ac maleficium in generali appellatione ad quodvis delictum pertinet, dict. l. ex maleficio. 4. sed in dict. l. 3. malefici sunt, qui enormiter deliquerunt, vel magi, l. et si. 7. C. de Malefic. quos per excellentiam, ob facinorum magnitudinem, vulgus vocat maleficos, l. nemo. 5. dict. tit. propterea quod hominibus & brutis calamitates, morbos & mortem fabricant, Prosper. Farinac. de delict. lib. 1. tit. 3. quest. 20. n. 75. & Menoch. cent. 4. Cas. 388. n. 4. per. l. multi. 6. C. de Malefic.

Th. LXI.

Nec distinguendum puto inter maleficos, an malâ suâ arte usi fuerunt ad ferendam salutem, vel ad fruges servandas & calamitates avertendas, vel non. Moveor ad hoc per generalitatem l. 3. C. de Episc. audient. cui non obstat l. eorum. 4. vers. nullis verò. C. de Malefic. ad quam quidem reponit Coler. Dec. 180. n. 10. eos, qui incantationibus utuntur pro salute hominum, nullam sustinere corporis poenam, sed saltem per ministros Ecclesiæ reprehendi, iisque imponi poenitentiam. Sed, quod per se malum est, id nullo casu permittendum. Illa in-

incantatio non est verum medicinae genus, tametsi sint, qui maleficos sibi profuisse cum praedicatione affirmant, *l. 1. §. medicos. 3. in fin. ff. de extraord. cognit.* Etenim magicæ artes nihil afferant remedii, sed sunt laquei, & retia Diaboli, quibus genus humanum decipit, *c. admoneant. 16. 26. q. 7.* omnisque incantatio est interdicta, *Levit. 9. vers. 29.* nec sunt faciendæ mala, ut eveniant bona, *Rom. 3. v. 8.* Proinde *Heig. p. 2. q. 39. n. 74.* testatur, foeminae in bonum finem avertendi tempestates operanti dictatam fuisse poenam extraordinariam. Siquidem paganismus hoc recepit, quod improbatam artem magicam adhibere liceat salutis ferendæ causâ, *dict. l. corum. 4. in fin.* Paganani enim, hoc est illi, qui alieni sunt à nostrâ fide, infideles ethnici sive gentiles, *l. Christianis. 6. de Paganis. Wesenb. in parat. dict. tit. n. 1.* ita sentiunt. Unde communis opinio Dd. magos eximentium poenâ per incantationem prodesse volentes rejicitur in *Nov. 75. Leon. Farinac. dict. quest. 20. n. 95.*

Th. LXI.

Superioribus juxta *thesin. 60.* in carcere detinendis annuero (II.) Mathematicos, ars quippè Mathematica est damnable & omnino interdicta, *l. artem. 2. in fin. C. de Malefic.* ac de salute Principis vel summâ Reipublicæ Mathematicum consulens cum eo, qui respondet, capite punitur, *Paul. 5. sentiar. tit. 21. §. 3.* Cæteri mathematici civitate pelluntur, *Brunnem. ad l. 10. C. de Episcopal. audient. n. 2.* & perseverantes aut vincula publica, aut deportationem, aut relegationem patiuntur, *dict. tit. 21. §. 1.* Sunt igitur Mathematici in diebus quoq; Paschæ, vel Natalis Christi non liberandi carcere, per *dict. l. 3.* Verum Mathematicorum nomine *in fin. dict. l. 2.* non intelliguntur, qui liberalissimas artes Geometriam, Arithmeticam, Musicam, Astronomiam &c. exercent, sed qui superstitiose Astrologiâ in vaticinando abutuntur, & qui sunt impostores ac suas ineptias adumbrant nomine Mathematicorum,
per

per *dicit. l. 2. in pr. Cujac. in comm. ad tit. C. de Malefic. Perez. in prælect. ad Cod. n. 5. de Malef. & Mathem. Brunnem. ad l. 2. h. 2.* Etli verò *Pecc. Gregor. Tholos. lib. 34. Jur. Univers. c. 14. n. 5.* Astrologiam damnare videtur, non tamen cum ipso est statuendum, nec improbandus, qui tantum prædicit inclinationes naturales ex astris collectas, sed qui ita vaticinatur, ut necessariò quid venturum affirmet, *Duar. ad tit. ff. ad L. Cornel. de Sicar. c. fin.* vel qui prætextu artis Mathematicæ Magiam sive divinationem non habentem rationes Physicas in hominum exitium & injuriam exerceret, *Wesemb. in parat. ff. ad L. Cornel. de Sicar. n. 9.*

Th, LXIII.

Ejusdem farinae sunt (12.) qui cadavera hominum spoliant, vel corpora & ossa ex sepulchris extrahunt: nullam quippe accipiat vinculorum requiem, qui quiescere sepultos quâdam secleris immanitate non sinit, *l. nemo. 3. C. de Fer.* Ergo carcer & die Paschæ vel Natalis Christi tenebit inclusum, qui sepulchrum alicujus violavit spoliando cadaver, quia cadavera spolians, maximè si manu armatâ id egerit, capite plectitur, *Berlich. P. 5. Concl. 47. n. 18. Jodoc. Damhoud. in sua præct. Criminal. c. 109. n. 6.* Si sine armis fecit, in poenam metalli condemnatur, *l. Prætor. 3. §. adversus. 7. ff. de Sepulchr. violat.* Deinde rei sepulchrorum, si corpora ipsa extraxerint vel ossa eruerint, humilioris fortunæ, summo supplicio afficiuntur, honestiores in Insulam deportantur, aliàs relegantur, aut in metallum damnantur, *l. ult. ff. cit. tit.* De jure Saxonicò communi violator sepulchri rotâ punitur, *Bandr. l. 2. ars. 13. n. 2.* qui textus obtinet, si insigni facto, vel sacrilegio contaminata est violatio sepulchri, aliàs hodiè poena arbitraria relegationis, fustigationis & non, nisi circumstantiis singulariter exigentibus, gladii obtinet, *Const. Elector. 34. part. 4. ibig. Carp.* Idem etiam ad illos porrigitur, qui punitorum corpora rotæ impo

imposita, vel in patibulo suspensâ denudant, aut prorsus tollunt, *Wesemb. in paras. ff. de Sepulch. violat. in fin.* Etsi enim *Heig. part. 2. q. 37. n. 34.* referat, non legem Romanam, sed consuetudinem introduxisse, ut punitorum corpora manerent insepulta; Idem tamen *n. 41.* fatetur, hoc à tam multis annis inductum, non temerè mutandum esse. Quam sententiam etiam approbat *Speckhan. cent. 1. q. 9.* & eandem legibus confirmat *Gomes. tom. 1. var. resol. c. fin. n. 9. add. H. Grot. de J. B. & P. l. 2. c. 19. §. 4. num. 2. ibiq. not. Dn. Præs. d.*

Th. LXIV.

Succedunt (13.) Latrones, quos itidem rectè torqueri in venerabilibus diebus Paschæ, Pentecostes, vel Nativitatis Christi constat, *arg. l. 10. C. de Fer.* Ratio est, ne differatur sceleratorum consiliorum proditio, quæ per latronum tormenta quærenda est, *l. 10. C. h. t.* Moneantur igitur, id est debent moneari, vel se ipsos moneant per hoc Imperatorum præscriptum Præsides Provinciarum, sive reliqui Magistratus & Judices, nec diem Paschæ, nec Quadragesimæ tempus excipi in quæstionibus latronum, sed eos etiam in illis venerabilibus diebus de jure torqueri, *l. 10. C. de Fer.* Adversari videtur *l. 2. §. 6. h. t.* Sanctus enim dies Paschæ & dies Natalis Domini sine strepitu observandus, *dict. l. 2.* In quadraginta diebus, qui Paschale tempus præcedunt, omnis cognitio criminalium quæstionum prohibetur, *dict. l. 6.* Die Dominicâ nulla fiat executio, taceat & delitescat judicis apparitor sive lictor, *l. sequent. §. 1.* Ergo in illis feriis latrones debent esse immunes à quæstionibus sive torturâ. Respondetur, in die feriato divino cultui dedicato omnis cognitio criminalis & tortura quiescat *dict. l. 2. l. 6. & ult. C. de Fer.* Excipiuntur tamen atrocita crimina, *Farinac. in. Prax. Criminal. l. 1. tit. 5. q. 38. n. 107.* & sub illis atrocibus criminibus comprehenditur latrocinium, *l. pen. C. h. t.* Quæ aliàs sint atrocita delicta, recensentur à *Franc. Brun. in tr. de Judic. &*

torturâ, p. 2. q. 5. n. 52. nempe latrocinium, sacrilegium, crimen lætæ majestatis, adulterium, stuprum, incestus, raptus virginum, vel sanctimonialium, veneficium, homicidium, parricidium. In his omnibus procedi ad torturam diebus quoq; Paschalibus probat *Brunnem.* per *l. nemo. 3. vers. sed ab his. C. de Episcop. audient.* & per *l. pen. C. de Fer.*

Th. LXV.

Sed, annon *l. pen. C. de Fer.* Imperatores tantum loquuntur de Isauris latronibus? In *lib. 9. C. Theodos. tit. 35. de question. l. ult.* ex quâ desumpta est *l. pen. C. de Fer.* ita habetur: Provinciarum Judices moneantur, ut in Isaurorum latronum quæstionibus nullum Quadragesimæ, nec venerabilem Paschæ diem existiment excipiendum. Quod igitur Honorius & Theodosius de Isauris Latronibus constituere, id ad cæteros quoq; latrones Justinianus in *l. pen. C. de Fer.* extendit. Isauri dicti sunt ab Isauria, regione Asiæ minoris, quam incolabant, & latrocinii ac piraticis erant dediti, ideò illorum, utpote sceleratorum hominum & valde nocentium torturam nec tempore Paschæ impediri debere Imperatores voluerunt, *Duar. lib. 2. Disput. c. 12.* Ac ne quis Isauros in prædiis suis, vel juxta se haberet, prohibitum in *l. ult. C. ad L. Jul. de Vi public.* Et si verò in *dict. l. ult. C. Theodos. de question.* tantum Isaurorum latronum fiat mentio, quod tamen & alii latrones, qui tales non sunt, pati debeant tormenta die quoq; festo, constat ex *dict. l. nemo. 3. C. de Episcop. audient.* & ex *l. pen. C. h. t.* Nam vox *maximè* inde non excludit, sed includit alios latrones,

Th. LXVI.

Nec tantum Latrones quoad factum proprium, sed etiam (14.) in Socios criminis feriis Paschalibus, quid? quod in quolibet die festo torqueri posse, per *l. cit. pen. C. de Fer.* probari adopinor. Neutiquam quippè differri debet proditio sceleratorum consiliorum, sed illa quærenda est per latronum tormenta,

menta, *l. cit. pen. & l. qui ultimo. 29. in fin. ff. de Pen.* Objicitur primò *l. reperi. 16. §. 1. ff. de question.* qui enim de se confessus est, in caput aliorum non torquetur, *dict. §. 1.* Veteris quippe juris autoritas non sinit de se confessos interrogari de aliorum conscientia. Nemo igitur de proprio crimine confitentem super conscientia scrutetur aliena, *l. ult. in fin. C. de Accus.* Nec quis potest esse testis contra socium criminis, *l. quoniam. in pr. C. de testib.* Respondetur, conscius sceleris non interrogatur, ut testimonium dicat, vel ut ipsius testimonio fides habeatur, *dict. l. quoniam. in pr.* Sed ut innotescat socius, *l. ult. C. de Malefic.* & ut potentia in istum socium inquiri possit, *l. divus. 6. ff. de Custod. reor.* Non igitur habebitur fides illi indicio, sed alia accedere oportet, *l. ult. C. de Probar. Donell. ad dict. l. 11. n. 12.* Quibus autem adminiculis opus sit, ut nominatio procreet indicium ad torturam, exponit *Zanger. in tract. de Tortur. c. 2. n. 18. & seqq.* Deinde rei criminis de sociis regulariter non interrogantur, *dict. l. 16. §. 1. dict. l. ult. in fin.* Interdum tamen illa interrogatio permittitur, *dict. l. 29. in fin.* quia vox sepe ostendit, regulariter reos non interrogari in socios, cum illud vocabulum speciales casus contrarios denotet, *l. servos. 47. de Condit. & Demonstrat. Bocer. in tr. de tortur. c. 3. n. 42. & seqq.* Aliter respondet *Pac. in comm. ad dict. l. 11. n. 11. C. de Testib.* quod scilicet omnia jura prohibentia reum interrogari de sociis loquantur de reo confessio, illum verò, qui non est confessus, sed legitimis probationibus convictus, vel etiam accusatus, posse ac debere de sociis interrogari. A qua opinione *Pacii* etiam discedit *Farinac. in prax. crim. lib. 1. tit. 5. q. 40. n. 29.* inquires: tunc demum potest reus de sociis torqueri, quando de principali delicto vel confessus vel condemnatus, per *dict. l. qui ultimo. 29. in fin. ff. de Pen.* Cæterum in criminibus, ut supra dictum, non valde atrocibus pij iudices in hisce terris non torquent reos, sicuti generaliter in diebus

ellivis Paschatis, quæ sententia quoq; placet *Jul. Clar. in Pract. Crimin. q. 64. n. 54.* Hinc non amplector opinionem *Anon. Fabr. in Rational. ad l. pen. ff. de Fer.* qui ait, nullum tempus à cognitione criminum esse immune, quæcunq; sint crimina illa. Eò itidem inclinat *Franc. Brun. q. 5. p. 2. n. 52. in sr. de Judic.* ubi asserit, respectu criminum non atrocium, sed minorum, propter quæ poena pecuniaria imponenda, non quidem torqueri debere reos die solis vel aliis festivis, per *d. l. nemo. 3. in princ. de Episc. Audient. & l. dies. fn. S. 1. vers. sit ille dies à cognitionibus alienus. C. de Fer.* id tamen consuetudine non servari.

Lh. LXVII.

Sequitur (V.) festum Pentecostes, à cujus vigiliâ usque ad Dominicam Trinitatis feriæ ferè communiter conceduntur, prouti de Cámerâ Imp. testatur *Schvvanmann. l. 1. c. 25. n. 2. Process. Cam. add. Arnold. Reyger. sub. h. voc. n. 2.* Sic (VI.) dies feriatas est Natalis Domini. *l. 7. C. de Fer.* in quâ non exprimitur, quot dies hoc tempore debeant esse sacri, unde *Castrens. ad h. t.* ita argumentatur: in *l. 7. h. r. n. 5. vers. etiam,* nihil reperitur de septem præcedentibus & septem sequentibus diebus, sicuti prædicatur de Festo Paschæ, *l. cit. vers. sacros quoq.* Ergo festum Resurrectionis sive Paschæ est majus, quam festum Natalis Christi. Hujus rei hanc assignat diversitatis rationem, quod nasci sit naturale, resurgere verò miraculosum. Verum in *l. 2. C. de Fer.* dies Natalis Domini & Epiphaniæ cum septem præcedentibus & septem sequentibus diebus nobis præscribuntur feriarum loco. Deinde in *c. pen. 15. q. 4.* septem dies ante Natalem Domini usq; in Octavas Epiphaniæ jubentur esse feriatas, hinc quoque *Rödig/ in Process. c. 41. n. 1. de Fer. in honor. Dei. instit.* idem ferè docet, *verb. und in den Octavea der grossen Feste. Quamvis in c. fn. X. de Fer.* Pontifex saltem diei Natalis Domini mentionem faciat

faciat nullosq; alios, quam sancti Stephani & Johannis Evangelistæ adjungat, quos tres dies & nos celebramus, non ut Stephanum & Johannem Evangelistam invocemus, sed ut publicè instituemur quomodo regatur Ecclesia, quæ fuerit ipsorum doctrina, atq; illorum testimoniis & exemplis confirmemur, Deoq; pro beneficiis per illos præstitis gratias agamus, *Philipp. Melanch. in conc. de Sanct. Johann. Baptist. loc. 1.* Interim multi ministri verbi divini per tres illos dies tractant de Nativitate, quod verè assumserit humanam naturam, & quæ utilitas ex Nativitate, Christi ad nos perveniat, Sicut igitur Paschæ, ita & Nativitatis Christi tempore tres sunt festi dies, ut habetur in *Ordinat. Ecclesiast. Elect. Sax. tit. Von den sondern Festen.* In Camera Imperiali feriæ sunt, ita ut cesset strepitus Judicii, à die præcedente Nativitatem Christi & seqq. usq. ad 6. Januarii, *p. 2. Ordin. Cameral. tit. 33.*

Th. LXIIX.

Solennes ferias minores annuatim propter causam divinam recurrentes nomino Apostolorum & Sanctorum Martyrum Festa memoriæ ipsorum dicata (*vid. Pels. p. 199. tit. 12. num. 170. & seqq. Process.*) quæ vel per diem integrum vel per dimidium saltem celebramus, Hæc autem dies festivos esse respectu passionis, asserunt Impp. in *l. 7. C. de Fer.* Sic in jure Canonico *C. fin. X. de Fer.* strepitus judicialis jubetur quiescere diebus duodecim Apostolorum, ac præsertim Petri & Pauli. Consentit Ordinatio Cameræ Imperialis *p. 2. c. 33. Joh. Förster. in Process. Judiciar. obs. 13. & Petr. Denais. in Compend. Jur. Cameral. tit. 140. n. 9.* Ratio, cur dies Apostolorum ac præsertim Petri & Pauli celebrare debeamus, hæc asseritur ab Impp. in *l. 7. C. de Fer.* quod illis diebus passio & mors Apostolorum commemoretur & illa passio Apostolorum sit torius Christianitatis Magistra. Opponitur (1.) l. ult. pr. C. h. t. Dies enim festi

festi sunt Majestati altissimæ dedicandi: non igitur Apostolis
 (2.) finis festorum est præcipuus, ut cultui divino demus o-
 peram, *Gen. 2. vers. 3. & Exod. 12. vers. 14. Wesenb. in parat. ff.*
de Fer. n. 7. non igitur in memoriam Apostolorum sunt insti-
 tuendi dies (3.) manifesta crucis Christi contumelia est, pas-
 sionem Apostolicam vocare Magistram totius Christianita-
 tis. Respondetur, non celebrantur dies Apostolorum, ut i-
 psis tribuatur cultus divinus & adoratio neque illorum passio
 est Magistra Christianitatis ita, ut Apostoli suâ passione Chri-
 stianis pepererint salutem æternam, sed ut illorum fide m, pie-
 tatem & patientiam imitemur, *Olander. ad c. 1. Act.*
Apostol. Utq; ipsorum doctrinam de Deo & beneficiis divini-
 tus exhibitis Ecclesiæ discamus, Deoq; gratias agamus. Ergo
 & illis diebus cultus divinus Deo tantum tribuitur, isq; invo-
 catur, prout injunctum est omnibus *Exod. 20. vers. 3. Martin.*
Bucer. de Regim. Christ. lib. 1. c. 11. In Ordinat. Ecclesiast. Ele-
ctor. Saxon. dict. tit. Von den sonderm Festen. liberum relin-
quitur agere festum diebus sanctorum Apostolorum, ita ut
plerorumque Apostolorum dies feriat sint in cisi, nec inte-
gri, sive ex omni parte sancti, vid. Petr. Gregor. Tholos. dict.
c. 16. n. 2. Et si verò *Johan. Monach. part. 5. process. S. 2. n. 10.*
 ait, observari in his regionibus festa duodecim Apo-
 stolorum, apud nos tamen dies duodecim Apostolorum,
 sancti Laurentii & omnium sanctorum non celebrantur.

Th. LXIX.

Denique feriis solennibus minoribus annuatim recur-
 rentibus non inconcinne, annumerantur Encænia, ἀπό τῆ
 ἑγκαίνεσι, ab innovando dicta, vocantur aliàs magis Latine
 Renovalia. festa anniversaria, & in genere sunt festum, quo
 aliquid novi Deo vel Populo dicatur, aut renovatur, sive sunt
 festum

festum, quo aliquid factum est novi, vel renovatum, *Matth' Martin. in Lexic. philolog. hoc vocab. Calvin. in Lexic. b. voc*
Ex his patescit, quod modò divinis, modò humanis feriis adnumerari queant. Humanis, quando sumuntur pro novo ludorum genere & novâ pomparum specie, *vid. Besold. in The-saur. pract. sub vocab. Kirchweibe.* Divinis, quando sc. sunt festum sive dies festi initiales dedicationis templi, *Polyd. Virgil. de invent. rer. l. 5. c. 7. & 13.* & de his nobis agendum. Vocantur nostro idiomate Kirchmesse / Kirchweibe / Kirmesse / Waur-Kirmße. Illorum originem *Manz. in Decis. Palatin. quest. gr. n. 1.* cum aliis ex veteri testamento deducunt, allegantes præ cæteris locum *Exod. 24. v. 4. & 1. Reg. 8. v. 65.* ubi Moyses tabernaculum Dei, & Salomon templum de novo extructum consecrarunt, festivitatemque in æternam consecrationis templi memoriam instituerunt, *Job. Osander. ad cit. vers. 65.* Restius tamen alii cum *Andr. Knichen. Judæ Machabæo* festivitatem hanc annalem adscribunt *de superiorit. territorial. c. 4. n. 588.* ubi hæc tradit: Encænia polluto templo, quod de integro consecratum fuit, auspiciis judæ Machabæi post diutius nam in Perfide captivitate innovata fuerunt, ut quotannis, sacer & celebris esset dedicationis novæ dies, & Dei gratia, quæ finem Antiochi Tyrannidi imposuerat, in memoriâ revocaretur. Consentit *Bez. ad Job. 10. v. 22. Ter. ajens,* fuit templum Dei solenni dedicatione consecratum, primum videlicet à Salomone mense septimo, *1. Reg. 8. Deinde* post ejus instaurationem à Nehemia, die tertia duodecimi mensis, quæ incidit in Februarium & Martium, *Esd. 6. 15. Neh. 12. Tertio* à Juda Machabæo post repurgatum templum. *Mach. 4. Hac autem* Encænia ad Judam Machabæum referri dux circumstantiæ ostendunt, una, quod subjiciatur in contextu, tunc hyemem fuisse altera, quod neutrius præcedentis dedicationis memoriæ causa ullus dies festus neque a Salomone, neque à Nehemia dicatur constituitur.

titutus; de tertiâ verò expressè legitur *1. Mac. 4.* in ejus, me-
 moriam institutum fuisse festum à Juda Machabæo, celebra-
 dum mensè Cisleu, qui maxima ex parte decembrinostro re-
 spondet. *Jung. Martin. Chemnit. in Exam. Concil. Trident. p. 4. pag. m. 158. Osiander ad c. 10. vers. 22. Johann. Joseph. l. 12. Antiq. Judaic. c. 11.* Quamvis verò hæc a nostris Encæniis mul-
 tum differant monente *Klockio de Ærar. l. 2. c. 100. n. 6.* ad
 horum tamen exemplum successu temporis in Primitiva Ec-
 clesia Encænia sunt introducta, uti ex *Nicephoro l. 8. hist. Ec-
 cles. c. 50.* pulchrè deducit *Dn. Henric. Linck in tract. de Jure
 templor. c. 7. n. 7. & 8. pag. 156. add. c. Solemnitatis. 16. dist. 1.
 de Consecrat.* Sic nostris moribus in omnibus fermè pagis ac
 vicis, testante *Speidelio in Notab. vocab. Ruchweise!* celebra-
 tur Encænia, in quibus rusticolæ lautius & pinguius vivere so-
 lent, & quoniam læpius propter solennem festivitatem consan-
 guinei & affines ex diversis locis conveniunt, ad frugale prandium illos invitant, ubi plerumque occasionem capiunt de
 sua parentela loquendi, & memoriam eorum, suæque cognationis renovandi, & se in Domino exhilarandi, *vid. Dn. Ahas-
 ver. Friesschin tract. de Pagis c. 21. n. 7.*

Th, LXX.

Sicuti verò Agapæ in Ecclesia primitiva usitatisimæ
 tandem propter nefandum abusum sublatæ, *vid. Petr. Ravanel-
 nell. in bibliot. hec. sacr. n. 6. sub hoc votab. Oldekop. tr. de Aga-
 pis.* sic quoque Encænia in multis rebus publ. sunt planè pro-
 hibita. Cum enim, nomine saltim Encæniorum retento, vera
 ac recta intentio negligeretur, & Baccho potius potationibus,
 Cereriq; commesationibus sacra celebrarentur, tandè jurgiis,
 rixis aliisque contentionibus fenestra aperta est *vid. Ostand. ad
 c. 10. v. 22. Johann.* Nam rusticanis vino obrutis furor litigia
 sub ministrat, *Mager. de Advocat. Arm. c. 15. §. III.* ex quo dein-
 de dominis territorii non exigui multarum fructus proveni-
 unt,

unt, *Kaichen. de jur. terris. c. 4. n. 478. Wehner. in obs. pract. hoc vocab.* mentionem quoque facit insignis hujus abusus *Martin. Luther. in seiner Haus-Postill über Sonn- und Festtage in Explanat. Evang. Luc. 19. part. 2. fol. 87.* ubi dicit: daß sonderlich auf dem Lande da das Bauern Volck zusammen kömpt/ alle Wirts- Häuser voll Volck sind/ jederman schwelgt und säufft/ biß endlich wenn sie voll und toll sind/ ein Hauen und Stechen darauß wird/ daß ein Sprichwort darauß ist worden/ den Bauern soll man ihre Kirmesse alleine lassen/ & paulo post: Es soll Ehriftl. Obrigkeit vom Amtswegen die Kirchweibe/ solches säuflisches Gefräß und unordentlich Leben/ billich abschaffen/ und mit harter Straffe wehren/ als ein solches thun/ da nichts gutes jemahls auß kosten ist. In aliis vero Rebus, ubi adhuc encænia vigent, abusus illi, qui olim magni & frequentes, quantum possibite, sunt abrogati. Diebus enim Encæciorum, ut in honorem Dei cum debitâ devotione & gratiarum actione fiant, *vid. Casp. Ziegl. ad Inst. Lancellor. p. 527.* horis matutinis prius lacra peraguntur, & dein amicus amicum ad convivium invitare non prohibetur, præcunte ipso Servatore nostro apud *Joh. 10. v. 22. jung. Inst. Lancellor. §. 19. tit. 18. lib. 2.* His adde, quod plurimis in locis finitâ messe instituantur; & quis erit tam invitus, ut rusticanæ plebeculæ per tempus messis laboribus defatigatæ hanc hilaritatem invidere vellet? Solent verò ut plurimum juvenes rustici festivum hoc tempus saltu transigere, qui ipsi, si secundum numerum supra præscriptum instituantur, non est denegandus. Lepida verò sunt, quæ refert *Manz. Decis. Palat. quæst. 50.* etiam ipsos religiosos, qui in loco Jurisdictionem habent, omnibus viribus ad hoc niti, ut tubicines, utricularios, lituanos, lyricines, vel fidicines constituent, & per suos ministros saltantes & tripudiantes ad consuetum choreæ locum deducant quasi religiosum quodq; institutum esset choreas agere & tripudiare. Plus verò quam jocasa sunt, quæ recenset *Joh. Theodor. Sprenger. in Inst. Jur. publ. lib. 3. c. 23.*

§. 5. ubi de Civitate Rotenburgenſi ſequentia tradit: Eſt ibi certa inter Paſtores conſuetudo. Omnes ferè, quotquot ſunt Paſtores, circa tria milliaria ab ambitu urbis Rotenburgenſis in Eccleſia D. Bartholomæi conveniunt, ibique prius inſtituto Proceſſu in Eccleſiam S. Wolffgangi, è qua recta hoſpitiū agni aurei, vulgo zum guden Lamb/ petunt, hilaritatis officia exercēt, & in foro publicam ſaltationem inſtituunt, in quam nullus à mechanicis admittitur, quod ſi verò quis eo audaciæ progrediatur, ut ſe intrudere velit, conjicitur in den Köhr-Raſten/vulgò, den Herterich. Rectè tamen cit. Manz. loc alleg. ait hanc conſuetudinem eſſe collaudandam, ſi fiat ſaltatio eo animi affectu & zelo, quo David Rex ſaltavit & ſubſiliit coram Domino rotis viribus, 2. Reg. 6. De deſenſione Encæniorum vulgò Kirchweiſe Schuß/evolucendus, cui volupe, Klock. de Ærar. l. 2. c. 100. n. 3. Mart. Mager. de Advocat. arm. loc. ſupra cit.

LXXI.

Feriis ſolemnibus annuatim ob cauſam profanam recurrentibus annueramus (1) natalem Imperatoris, & quo imperium adeptus eſt, l. 7. verſ. noſtris etiam diebus, qui vel lucis auſpicio, vel ortus imperii protulerunt. l. ſn. §. 1. verb. ſi in noſtrum ortum aut Natalem celebranda ſolemnitas incidit. Donell. 24. Comm. c. 7. Hodiè propter illos Imperatoris vel alterius Principis territorialis natalitios dies ordinariè ferias non habemus, niſi forte an respexeris eorundè (ii.) Cancellarias, vel alia Conſilia Aulica ſuperiora. Sequuntur in jure noſtro Juſtiniano dies Natalitii maximarum urbium Romæ & Conſtantinopolis, in quibus itidem jura differri & quiſcere debent, l. 7. C. de Fer. Eſt autem Roma condita à Romulo 21. April. anno ante Chriſtum natum 759. vid. Coras. ad. l. 1. n. 3. Dig. de O. J. in verb. condita fuit ante Chriſtum natum circiter annos ſeptingentos. Conſtantinopolis ab Imperatore Conſtantino ſic dicta ſolemnibus ceremoniis ii. Maji dedicata eſt, ut eſſet Orientalis Imperii ſedes. Ideoque
nova

nova Romā dicta, l. omni. b. C. de SS. Eccles. Coras. ad pr. l. 2. n. 5. ff. de O. J. & Cuiac. ad. cit. l. 9. quod vero Chytraus in Chronologia putat, Anno Christi 335. Constantinopolim esse conditam, ab eo non immeritò dilcedit Bucholz, in indic. Chronol. tradens, quod Byzantium Constantinus Anno Christi 330. instauraverit, & 11. Maji anni sequentis solenniter dedicaverit. Rationem, cur in natalitiis diebus Romæ & Constantinopolis debeant esse feriæ, hanc asserunt Jmpp. quod jura ab illis Urbibus sint nata: Fuerunt enim Regiæ urbes, in quibus erant translata insignia Romani Imperii, Coras dist. n. 5. Hodie illi dies natalitii Romæ & Constantinopolis non sunt feriati, propter magnam declinationem istarum Civitatum, quæ de summo venerunt ad infimum juxta Castrens. ad. l. 7. h. t. n. 3.

Th. LXXI.

Præstant (III.) vacationem à litibus Feriæ messium, ne in rusticâ occupati per in jus vacationem impediuntur sed litibus vacui eò melius colligendis fructibus vacare queant. l. omnes. l. fin. C. h. t. Emeric. à Rosbach. in prax. civ. tit. 38. n. 9. Sunt autem hæ feriæ de jure communi arbitrariæ, hoc est, pro locorum & temporum varietate maturius & brevius, tardius vel longius tempus constituitur, l. Præsides. 4. ff. h. t. Wesenb. in parat. n. 6. eod. Rosbach. loc. cit. n. 8. add. Dissert. nostr. d. 6. Et ideo ordinationes judiciorum variorum sunt considerandæ, monente Brunnemanno. ad l. 2. C. h. t. n. 8. Sic in Camera Imperiali feriæ constituuntur ab 8. die Julii & finiuntur 14. Augusti, vid. Ordinat. Cameral. p. 2. tit. 33. Schvann. in Process. Cameral. l. 1. c. 25. n. 2. quamvis ibidem hoc tempore libelli supplices recipiantur, processus que & mandata cum vel sine clausulâ, maxime ob moræ periculû, decernantur aut denegentur, Recess. Imper. noviss. de anno 1654. §. Die unterscheldung ss. vers. dann secundo in den Canicular ferien und andern Vacantien. Schvann. loc. cit. n. 5. Jung. S. M. D. D. D.

e. 2. ubi feriæ habentur à 13. Julii usque ad 24. Aug. *Arnold. de Reyger, n. 4. verb. Feria.* In regno Venusino has ferias planè non servari testatur *Robert. Marant. p. 4. dist. judic. 9. n. 19.* Sed an prædictis feriis partes litigantes possint renunciare, quaeritur? quod rectè affirmatur per *l. 1. §. 1. l. 6. h. t. c. fin. cod. Marant. p. 4. dist. 16. n. 33. Gail. 1. o. 53. n. 16. 17. Jacob. Ayer. in Process. histor. p. 1. c. 6. obs. 6. n. 21. p. 149. Hahn. ad Wesnb. n. 7. b. t.* ita tamen, ut semper prius impetretur consensus Judicis, *vid. Anton. Thesaur. Decis. Pedem. 39. n. 2. Dn. Struv. Exerc. 5. §. 35. in Syntagm. 7. C.*

Th. LXXIII.

Quid in jure nostro civili usquè; Justiniano receptum sit, videri potest ex *l. 2. C. h. t.* Quoniam verò hæc lex oportunitatibus & anniversariæ maturitati nostrorum locorum hujusque septentrionalis cæli optimè, contra verò plagis orientalis minimè convenit, idè etiam subdititiam nec à Romanis Imperatoribus latam esse existimant *Albert. de Ros. ad l. 1. h. t. Speckhan. cent. 1. q. 61. n. 4. & Dd. comm. Extare verò fragmentum hujus constitutionis in fin. l. 1. C. Theodos. de Fer. refert Gotofred. in not. h. l.* quod tamen ex contextu non apparet. An verò hæc *L.* sit Theodosii Magni, dubitatur? Negat hoc *Alciat. lib. 6. naessy. c. 9.* quia sita est inter Constantii & Constantini magni sanctionem; Theodosius autem, cui inscribitur *l. 2.* nequaquam medius inter illos Imperatores regnavit, sed secundum *Alciatum* circiter circa annum 80. post Constantinum M. & Constantium; vel secundum *Bucholzgerum*, anno Christi 379. ad Imperium pervenit. Exercitii gratiâ, salvis tamen semper iis, quæ protuli in *th. 9. hui. Diss.* affirmativam defendam. Quare respondendum judico *Alciato*, verum esse, juxta Imperatorum tempora *LL.* in Codice collocari, *l. 1. §. pen. de Nov. Cod. faciend.* Id quoque admitto, Theodosiû multis post annis, & circiter 80. post Constantium & Constantinum Magnum dignitatem Imperii adeptum esse. Ordo interim non rarò invertitur, nec ubique semper *LL.* secundum Impera-

peratorum terra ponuntur, prout apparet ex *l. 1. de dol. mal.* collatâ cum *2. seqq. LL.* ac *l. 1. de Pañt.* Deinde argumentatur *Alciatus* hoc modo: Tempore Theodosii non usurpabantur barbaræ phrasés in lingua Latina, in hac autem lege deprehenditur barbara phrasís, quia in fine vocabulum *irritatur* habemus, pro: *in nihilum redigitur*, quæ vox apud probatos Authores in hac significatione non reperitur, sed canum rabiem & provocationem ad iram, nec infirmitatem actus, denotat. Sed ut Horatius ait: quandoque bonus dormitat Homerus. Tertium & postremum argumentum est: in antiquis Codicibus non reperitur *dict. l. 2.* Nec *Accursus* Glossas adjecit, ac *Id. comm.* eam non agnoscunt, illam nullo commentario explicantes. Ast idem posset objici contra *l. ult. C. de juram. propter Calum. dand.* inde tamen non sequitur, de Autore legis, dubitandum esse. Quare, quamvis ut *Contius* refert, in veteribus codicibus *dict. l. 2.* non reperiatur, minimè tamen inde inferendum erit, illam Theodosio perperam assignari. Dissentit *Alberic. in comm. l. 1. h. t. dict. l. 2.* adscribens privatæ personæ *Galgoso*, cujus meminit *Accurs. in not. l. fin. ff. ad L. Cornel. de Fals.* & propterea putat *Albericus*, illam non haberi pro lege, *dict. l. fin.*

Th. LXXIV.

Eodem modo (IV.) tempus vindemiale á litigio vacuum esse pronuncio per ea, quæ *rh. 72.* proposui, nihil refragante *l. 20. ff. de ir. Jus vocand.* Ubi à vinea quis in jus vocari posse dicitur. Sive enim cum *Godofr. in not. ad l. c. pro vineâ, Januâ* substituo, sive (quod melius) textum non de eo tempore, quo vindemia est, sed potius alio, interpretor. His (V.) addunt *Jason. & Costal. ad l. 4. ff. de Fer. Umm. Disp. 7. n. 34.* tempora spargendorum seminum, *vid. Perez. in prælect. ad Cod. n. 4. h. t. Ungepaur. in Comm. ad Decretal. n. 9. eod.* pro quibus facit *l. omnes. 3. C. de Fer. verb. ut non aptius alio die frumenta sulcis mandentur.* Verum has ferias in jure nostro

reperiri vix puto, quamvis, uti docet *Magnific. Dn. Schilter. Exercit. Theoricopract.* 7. §. 12. & 27. parcendum sit agricolis circa sationem occupatis, citra tamen feriarum solennitatem: nec quicquam contra nos militat *l. cit. omnes. 3.* ibi enim non constituuntur feriae seminationis anniversariae, sed sermo est de casu, quando necessitas urget occupationem circa rem rulltam atque ita seminationem.

Th. LXXV.

Feriae porro solennes propter causam humanam (V.) sunt Nundinae privilegiatae & majores, vulgò Messen/ Nam & has visitantes, quamdiu durant, pro debito privato alibi contracto (secus pro eo, quod in ipsis nundinis inutum est, *l. 19. ff. de Judic.*) arrestari & in adeundo & in abeundo non posse, docet *l. un C. de Nundin. ibiq. Bartol. Felin. in c. causam. X. de rescript. Herm. Hermes, in Fascic. J. P. c. 11. n. 104.* quamvis privilegio hoc hebdomadales quoq; nundinas jure Rom. gaudent, & multis in municipiis adhuc esse in usu, velit *Zahn. Sch-nogr. municip. c. 62.* quod tamen moribus nostris non observatur, *vid. Brunnem. ad cit. l. un. C. h. t. n. 1. Marquard. de Jure Mercator. l. 1. c. 13. n. 43. & seqq.* Imo & Francofurtenses vi privilegiorum in nundinis solennioribus tam ex consuetudine inveterata, quam Friderici III. indultu jus arrestandi sibi vindicant, prouti disputatum in causâ Oppenheim & consortium dicit *Caspar. Klock. de Contribution. c. 3. n. 83.* Sed nec horum speciale jus me stringit. Extenditur autem hoc nundinale privilegium non solum ad ipsos mercatores & eorum administratos, sed & ad omnes reliquos, qui tanquam emtores aut venditores, adeoq; mercimoniorum causâ in nundinis concurrunt propter generalitatem textus in *l. cit. un. ibiq. Brunnem.* à quo, uti tamen putat, non dissentit *Carpzov. p. 1. C. 30. def. 24.* solos intelligens cives & opifices, qui licet in loco nundinarum commorentur, haud tamen negociantur, h. e. nec emtores, nec venditores sunt. Sic actio insimul datur arrestato contra

cicidi.

creditorum, qui ita in nundinis ejusdem bona vel personam frivole arrestari curat, non modo injuriarum, verum etiam ad refusionem sumptuum, damnorum, interesse ac lucri cessantis, prouti multis Authoribus comprobatur & præjudiciis confirmatur. *Marquard. loc. cit. n. 45. & seqq.* Cessat interim hoc nundinarum privilegium multis modis, v. g. (1.) si debitor fuerit de fugâ suspectus, *Marquard. l. c. n. 57. Peck. de Jur. sist. c. 7. num. 7. Brunnem. l. c. n. 3. Dn. Schilter. Ex. Theor. pract. 7. §. 30.* ubi contra *Carpz. def. 25. cit. const. 30.* ipse arrestum in foro Saxónico in Nund. Numburg. impetrasse testatur. Vel (2.) si quis nundinarum favori renunciaverit, *Dn. Fritsch. de Jur. nund. c. 7. num. 3. & seqq.* Item (3.) si debitum fuerit juratum, *Anton. Freundeberg. de Rescript. Morat. conclus. 30. num. 20.* Et deniq; si finitarum, ut inceptorum, signum per campanam publicè detur, *Carpz. cit. Const. 30. def. 28.* De Nundinis an die dominico institui queant, *vid. Dn. Fritsch. Princ. peccans, cõclus. 22 per tot.*

Th. LXXVI.

Ferix minus solennes seu repentinx sunt, quæ ob incidentem causam extra ordinem solent indici, *Scotan. Exam. jurid. q. 2. b. t.* itidemq; vel ob causam *divinam*, vel *profanam* instituuntur: ad illas refero ferias, quas vocant pænitentiales, *die Buß und Beht. Tage* in quibus Conciones habentur, Deoq; preces offeruntur ad avertendam pœnam, quam meriti sumus, *vid. Carpz. in Jurispr. Cons. lib. 2. tit. 17. def. 261.* suntq; interdum cum jejuniis conjunctæ, & omnem profani laboris humani tam mente, quam manu expediendi (solum extremæ necessitatis casu excepto) cessationem important. His (2.) accensio dies festos, in quibus Deo gratiæ aguntur ob bonum quod, fortè contingit, v. g. ob pacem redditam, uti Viennæ 1650. factum esse testatur *Schulz. in Chronic. pag. 618.* & nos adhuc quotannis per totam fere Germaniam celebramus. Quæ ob causam *profanam* habentur, variè pro arbitrato indicentis instituuntur, uti (1) ob adventum Principis (2) propter celebratas nuptias,

vid

vid. *Theatr. Europ. Tom. 3. p. 374.* (3.) Si principi proles nascatur, *Schultz, Chronic. pag. 620. & pag. 546.* (4.) ob victoriam, *Theatr. Europ. Tom. 3. p. 467. Tom. 7. p. 905.* & tandem ob quamcunq; publicam lætitiã, aliamq; causã, *Henric. Zas. in Comm. ad ff. n. 2. h. t.* Et hæc dicta sufficiant, fateor equidem, exactiorem fertilissimã hancce materiã requirere elaborationem, ast quoniam pagina præter opinionem crevit, temporisque penuriã hac vice impediõ, filium abrum-
po & B. L. ut errores condonet,
rogo.

COROLARIA.

1. *Polygamia non est contra jus nature.*
2. *Nec Matrimonium inter fratrem & sororem.*
3. *Juramentum per angelos est licitum.*
4. *Non excusatur Abraham à mendacio Genes. 20. v. 2.*
5. *Judai in Rep. possunt tolerari.*

TExtibus è Juris variis, DILECTE VVEBERE,
Tãm bene *contextum* dum modò prodis opus:
Ipsa Tuum satagit certatim *intexere* nomen
Diva Minerva suo, diva Diceq; peplo.
Pergito Tu cœptam *pertexere* sic benè telam,
Dexter & egregius sic mihi *Textor* eris!

Hiscè Tibi,

Per-Exime Webere, Amice dilectè, post per altam Dissertationis hujus de Feriis elaborationem animitus omnem felicitatem precor

Johannes Georgius Simon, D.

Exi-

Eximio atq; Literatissimo

DN. SEBASTIANO HENRICO VVEBERO,

J. U. Studioſo induſtrio, Amico ſuo honorando,
ſub præſidio

VIRI

Ampliſſimi, Nobiliſſimi atq; Conſultiſſimi,

DN. JOHANN. GEORGII SIMONIS,

J. U. Doctōris longè celeberrimi
publicè diſputanti

S. P. D

Johannes Chriſtophorus Hundeshagen

SS. Theol. Lic. Logic. & Metaphyl.

P. P. Ordin.

I*ngenii prodis dotes, dum lemmata docta
Exponis; pergas currere laudis iter.*

Aura jam mollis glaciem reſolvit

Ver caput profert nitido decorum

Flore, jam terram Zephyrus ſolutam

Gramine veſtit.

Jam legunt paſſim violas puellæ,

Atque permitti pueri puellis,

Jam loquax læto philomela cantu

Aera mulcet.

Jam Venus juncta charitum catervæ

Audet in campo viridi choræ

Ducere & ſuaves radiante neſcit

Flore corollas.

Muſa jam Jenæ virides rev iſit

Hortulos, Vatum! Studiis dicatos!

Atque honor cunctis meliora terris

Munera portat.

L

Quæ

Quæ ferent illi, sibi qui colendum
Esse Virtutis statuere nomen,
Quos decus famæ probitasq; morum
Extulit astris.

Tollet hos inter precium laboris
Weber is miles Clariæ Palestræ
Fortis, & sertum referet Suaves
Inter odores.

*Ita Amico suo carissimo de Feriis publicè cum
eruditorum applausu disputanti
ominatur*

M. Jac. Calmberg. Ampl. Facult.
Philos. Adjunctus.

Ferix amatorem Te non ignobilis otii
Traxerunt: Studium sed tua cura fuit.
Ferix id hæc docta tabulis testantur apertis,
Sic tibi component Ferix ad alta viam.

Hæc pauca
Amico suo honorando publice de Feriis
disputanti scribere voluit

M. Joh. Adolf. Fronius,
Müllh. Thür:

Quum quoque, ceu perhibent, ratio reddenda sit otii,
Egregia a Te jam, *Clare Webere*, datur,
Scilicet in *Feriis* Tua faultiter otia listis,
Quodq; Tuas *ferias non feriatas* agas,
Harum quum tantus sit fructus, quæso laboris
Continui quantus quamq; perennis erit?

Praclaris conatibus Doctissimi Dni. Auct. R.

L. M. que accin.

Frider. Calenus.

Nill aliud dicunt presentia themata quam Te
Dextro sine artes excoluisse bonas.
Gratulor ac faustum virtuti spondeo cursum
Ut tibi sit semper gloria digna comes.

Hæc pauca amico & conterraneo suo sinceræ fide-
litatis contestandæ ergo apponere voluit

Elias Gravius, Allendorff,
ad salinas Hass.

Cæpit opus tua dextra novum, modo texere, Textor,
Perge, Tibi fertum textet Apollo brevi;
Tu Cathedram haud timidus conscendis, & ore disertio
Disseris, hinc grator dextera & ore Tibi.

Hæc pauca Amico suo honoratissimo adjicere voluit

Johannes Vernerus Bergius,
Duderstad. S. S. Th. Stud.

Felix es fateor textor, nam texta corona est
De feriis, ferias hæc dabit ipsa tibi.
Textor es insignis, qualem vix patria novit,
Textoris vigilis nomen & omen habes.
Laurea de feriis quæ texta, parabit utriq;
Et Patri & Patriæ gloriam opemq; tuam.
Texere sic pergas, mercedem, nescio, qualem
Votis exoptans patria mille dabit.
Quod precor ex animo, videor præbere paratum
De feriis specimen, suscipe, vive diu.

*Paucis hisce sincerum affectum animumq; benivolentem
erga honoratissimum Dominum Authorem amicicum
ac Patriotam colendissimum testabatur*

Jodocus Mauritius Haberman, L.L. Stud. Duderstad.

Siccine dulces decus Musarum haud absq; labore
Acquiri, scriptis, te cogit asse probas?
Siccine causavit Pallas, te non sine multo
Pulvere, per doctis incubuisse libris?

Per.

Perfice conatus Musis WEBERÆ Secundis

Nec d'erunt cura pramia digna tua.

Amico suo honoratissimo benevolentis ergo apponebas

Joannes Jodocus Sothen, LL. Stud. Duderstad.

DE feriis specimen præbes, cum differis apte
In Cathedra tanto PRÆSIDE ritè facis.
Laurea quæ texta est summos tibi tradet honores.
Utilis ut multis sis patriæque tuæ.

Hisce Amico suo plurimum colendo congratuari voluit

Georg. Andreas Schmid.

WEr viel gelesen hat: Wer viel zu lesen schreibt/
Ist billig rühmens wehrt/ sein Nachklang immer bleibt:
Wer pflegt am Helicon viel Tag und Nacht zu weilen/
Dem wird Apollo schon die Ehren-Krohn erteilen:
Dies ist der Themis Gunst/ Herr WEBER/ in der That
Zeigt diese reife Schrift von Euren klugen Raht.
Wann gleich der Monnus selbst sein Urthel solte sagen/
Muß dieses ohne schen Er alles woll vertragen/
Was Euer WEBER Geist in diesem Wercke stelt/
Und siegreich öffentlich beschirmet wie ein-Held.
Laufft schon der Leib zum End' / als wie zum Meer die Flüsse,
So schafft doch diese Schrift/ daß jederman Euch wisse.
Nichts außser Tugend ist an uns / das nicht verdirbt/
Der Geist verreist zu Gott / das ander alles stirbt.
Mein williges Gemüht/ freyffrig Euch zu preisen/
Euren Tugend-Werck die Ehre zu erweisen
Verhindert einzig nur der schwache Lichter Geist:
Doch Tugend brauchet kein Lob/ die Kunst den Meister preist:
Mit diesem wenigen hat dem H. Landsmann aufwarten wollen
B. J. Guttermann. Duderstad.

LAude tuam patriam tollis, dulcissime Amice,
Illa tibi, credas, digna brab ea feret.

Pauculis hisce suo conterraneo DN. RESPON. applaudebat

C. P. Gravius Allendorff, ad Salinas Hass.

F I N I S.

(x228 2750)

YDTT

F. l. num. 19.
##

1675, 29^a

14

f. N. 7

FERIAS

PRÆSIDE

IOH. GEORG. SIMONE. D

PUBLICÆ DISCUTIET

SEBAST. HENRIC. *Weber*. N.P.C

VVALHUS. EICHSFELD

AUTOR

JENÆ. DIE. XXVII. MARTII. A. C. M. DC. LXXV

TYPIS. MULLERIANIS

10. 10.
10. 10.

